

DOMOVINA

Oglasi:

za 1 mm x 60 inseratnega stolpca mali Din 0.20, aradni D 0.30, pozicije, pesmrtnice I. reklame D 0.50. Večkratne objave popust.

Izhaja vsak petek.

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Prešernova ul. 54.
Uredništvo „Domovine“, Miklošičeva c. 16, Tel. 72.

Naročnina:

Mesečno Din 1.—, četrletno Din 3.—, polletno Din 6.—, celoletno Din 12.—.

Avtonomija in centralizem

Lepo in mirno življenje je mogoče le v hiši, kjer gospodar le en gospodar in kjer gospodar uvideva, da je treba tudi otrokom in drugim članom rodbine dati dovolj samostojnosti in svobode. Ako bi prenesli razmerje med gospodarjem in njegovimi sotrudniki v rodbini v politiko, bi gospodarja, očeta, imenovali rojenega centralista, člane rodbine pa rojene avtonomiste, kajti oče bi rad držal v rokah vso oblast pri hiši, dokler mu miglje palec, otroci pa se kmalu začno postavljati na svoje noge, imajoč pred očmi popolno neodvisnost, samostojnost in avtonomijo.

Kakor že rečeno: če so centralisti in avtonomisti v rodbini pametni in če gre njih prizadevanje za tem, da dvignejo hišo do ugleda in blagostanja, potem hodijo vsi skupaj z veseljem na delo, z zadovoljstvom sedejo k eni mizi, srečni hodijo k počitku. Kakor hitro pa je v hiši prehud centralizem, ali pa preostro nastopajo avtonomisti, je joj! Zlasti veliko breme za domačijo je nehvaležern in hudoben otrok, ki hodi le po svojih potih, za očetovo hišo ne mara, zanjo noče dosti storiti in je zanj le takrat dober, kadar jo potrebuje. Kadar potrebuje žep hišnega gospodarja, postane sin, če je še tako zagrizen avtonomist, centralist in to vsaj dokler ga lahko molze.

Država se da primerjati z veliko družino. Poglavar njen je pri nas kralj, ki na predlog predsednika parlamenta in iz vrst od ljudstva izvoljenih narodnih poslancev, postavlja za gospodarja v državi vlado. Le ona država, ki ima enega poglavarja in enega gospodarja: en parlament in po volji njegove večine eno vlado (eno ministrstvo), lahko varuje svojo enotnost in svoje meje napram vsem zunanjim sovragom. Le taka država, zlasti v današnjih poveljnih zmedah in neredih lahko pospešuje in zagamči notranji mir in red, ki je predpogoj za srečnejšo bodočnost.

Člani velike rodbine v državi so državljani. Na njih sloni vsa moč države, a tudi ugled in veljavnost njene poglavarja. Med narodom in vlado mora biti podobno razmerje kakor med rodbinskim poglavarjem in člani družine, ako hočemo, da vlada v državi red in mir.

Že skoro dve leti se suče pri nas neprestana gonja političnih hujšakčev okoli vprašanja avtonomije in centralizma. Tisti klerikalci, ki so bili v Avstriji največji petolizniki nemških Habsburžanov na cesarskem Dunaju, tisti klerikalci, ki niso v Avstriji niti upali odločno zahtevati avtonomije za Spodnje Štajersko, za slovensko Koroško, za slovensko Primorje, pač pa so vsa nasilja Nemcev proti našemu narodu odobraval s tem, da so bili vedno vladni možje, so v Jugoslaviji naenkrat postali — avtonomisti. Brezdomovinski izdajalec: je sebi pač vedno zvest.

Pod avtonomijo si seveda predstavljajo in imeti hočejo v pokrajini svojo vlado, ki bi bila od ministrstva več ali manj čisto neodvisna. V njej naj bi odločali samo klerikalci, od farovžev pa naj bi bilo odvisno «dobro slovensko ljudstvo» kakor je to bilo za časa dr. Šusteršičevega paševanja na Kranjskem. Centralisti, to je, da bi vpoštevali centralno, osrednjo vlado, bi pa klerikalci hoteli biti le takrat, kadar bi jim bila beograjska vlada za molzno kravo. Domišljavost, prevzetnost in požrešnost teh avtonomistov gre zadnje čase že tako daleč, da v svojih bolnih možganih ne zahtevajo le avtonomije, marveč menda celo kar neodvisno — republiko.

Dočim pa klerikalci in drugi brezvestneži ljudstvo neprestano hujškajo in s tem ne delajo družega kot nezadovoljstvo, gre delo v zakonodajnem odboru narodne skupščine brez velikega hrupa lepo naprej. Vse kaže, da bomo imeli do jeseni novo državno upravo, ki bo končno odgovorila na vprašanje avtonomije in centralizma, že uvedeno na podlagi novega zakona, veljavnega za vso državo.

Dne 10. t. m. je zakonodajni odbor sprejel že zakon o takozvani notranji upravi, v katerem so določila, kake državne urade bomo imeli v Jugoslaviji. Prodril je predlog vlade, po katerem se država razdeli v 26 oblasti. Slovenija se razdeli v dve oblasti, v mariborsko in ljubljansko. Vsaki oblasti bo načeloval «veliki župan», ki bo imel nekoliko večje pravice kot jih ima danes pokrajinski namestnik, kajti njemu bodo poverjeni vsi državni uradi v oblasti, razven sodišč, vojaščine in finančne delegacije, ki ostanejo še naprej podrejene naravnost ministrstvu.

Namesto sedanjih okrajnih glavarjev in okrajnih glavarstev dobimo «srezke poglavarje» in sreze z ekspoziturami. Število srezov v Sloveniji še ni določeno, vendar je pričakovati, da se bo precej krilo s številom okrajnih glavarstev.

Tri mesece potem, ko stopi zakon o državni upravi v veljavo, mora ministrstvo imenovati velike župane, oni pa morajo začeti po novi postavi uradovati najkasneje v petih mesecih. Za velike župane bodo smeli biti postavljeni samo preizkušeni uradniki, ki so pravniki in imajo vsaj že 15 let državne službe za seboj.

Sedaj je zakonodajni odbor sprejel tudi že zakonski načrt o samoupravi, po katerem dobimo oblastne zборе (prej deželne zборе) in srezke zборе (prej okrajne zastope na Štajerskem) z oblastnimi in srezkimi odbori, kjer bo lahko prišla volja in sposobnost ljudstva do izraza.

Predložen je pa zakonodajnemu odboru tudi predlog o ustanovitvi upravnih sodišč, ki se bodo ustanovila za vsako višje sodišče po eno. Tamkaj se bodo reševale vse pri-

tožbe zoper državne in samoupravne oblasti. Večinoma stvari se bo potem končno veljavno rešilo pri upravnem sodišču. S tem bodo tudi ministrstva razbremenjena.

Tako sta vlada in zakonodajni odbor parlamenta našla srednjo pot med avtonomijo in centralizmom, ki je edino v korist državi in narodu. Namesto avtonomije ali centralizma bomo imeli oboje, centralizem in avtonomijo, kar je edino pametno in dobro.

Lastna hvala se pod mizo valja

(Z dežele.)

Naša duhovščina, jedro klerikalne stranke, se pri vsaki priliki baha z zaslugami za narod. Vsako najmanjšo priložnost porabi v svojo povzdigo in utrditev svoje propadajoče moči. «Vsak berač svojo malho hvaleži», pravi pregovor. Takšne zasluge so vedno dvomljive vrednosti, ali jih pa sploh ni, in tako je z zaslugami za narod naše duhovščine.

Nič ne rečemo, bili so in so še med duhovniki možje, ki so se res nesebično trudili in žrtvovali za blagor naroda, toda k temu delu jih ni spodbujal njihov duhovniški poklic, ki s posvetnim blagrom nima nič skupnega in je zapopaden pri nas Slovenceh v prvi vrsti le v strašenju s peklom. Duhovniki, ki se žrtvujejo in delajo res za narod, zlasti za kmetstvo ljudstvo, delajo to sami od sebe iz posebnega prepričanja in ne vsled svojega duhovniškega poklica. Vse vpitje po klerikalnih listih o duhovniških zaslugah za narod, je le pesek v oči posebno kmetškemu ljudstvu, da ga še vnaprej pridržijo priklenjenega na svojo stranko.

Tako ima ena zadnjih številčk «Domoljuba» članek «Naša inteligenca». V tem članku se opisujejo duhovniki vseprek kot edini rešitelji in učitelji kmetškega ljudstva. Le duhovnik — pravi «Domoljub» — se je res ponižal med narod, vsa druga inteligenca se ga je ogibala.

Že res, da se je za kmetstvo ljudstvo premalo storilo. In kdo je bil največji nasprotnik tega, da bi se bilo kmetstvo ljudstvo oprostilo duševne in posredno po tej tudi gospodarske sužnosti? To bi bilo možno le potom šole. Kdor nima duševnih zmognosti, ta ostane suženj vse svoje dni. In ravno med duhovščino na deželi je bilo, lahko rečemo, devetdeset odstotkov, ki so se na vse načine upirali ustanavljanju šol in se upirajo še danes. Če se je udala, se je udala duhovščina le sili, ko je videla, da bi igro zaigrala.

A inteligenca na deželi, učitelj, učiteljica in drugi? Njihovo stanje do pred kratkim je predobro znano. Bog ne daj, da bi bil učitelj skušal ljudstvo v kateremkoli oziru prebuditi. Brez župnikovega dovoljenja se niti ganiti ni smel. To svojo nekdanjo moč bi duhovščina rada imela

še danes, in še danes ovira, kjer le more, vsako gospodarsko in prosvetno delo, če ni po njihovih mislih in njim v korist.

Kar so napravili v dobrobit kmetov, posojilnice in drugo, je večinoma vse ustanovljeno le v prvi vrsti v njihovo, odnosno cerkveno korist, kajti premnogokrat pripade po pravih vse premoženje pri morebitnem združenju cerkvi, t. j. farovžu. Kar zadene nekdanje vaške oderuhe, je bila med njimi večina farovških podreptnikov. Dokler niso videli duhovniki v teš nobene nevarnosti za svojo moč, so se okrog teh kaj radi sukali in se niso brigali za priprosti narod, katerega so hoteli držati v temi. Med današnjimi verižniki na deželi je istotako velika večina pripadnikov klerikalne stranke. Le oglejte si jih dobro!

Če se je tu in tam žrtvoval duhovnik za ljudski blagor, je bila ta žrtev le navidezna, v resnici pa dobro premišljen čin v lastno korist in utrditev, oziroma ohranitev lastne posvetne nadvlade. Za posvetno nadvlado jim gre. Odtod taki slavospevi v listih, namenjenim širokim plastem naroda. Duhovnik ne trpi rad nikogar poleg, ali pa še celo nad seboj.

Denar je sveta vladar. Kdor ga ima, temu se ni treba na nobeno stran posebno klanjati. Zato bi duhovščina tudi rada prišla na denarnem polju do veljave. V ta namen jim pomagajo le hranilnice, ne pa v ljudsko korist.

Če se še nazadnje omeni bira in drugi cerkveni davki v raznih oblikah, ki se iztiskajo tudi od najbednejših na kmetih, smo s temi velikimi zaslugami pri kraju. Sploh pa, kdor ima res zasluge, temu ostanejo in jih vsakdo rad prizna, ne da bi jih bilo treba obešati na veliki zvon, kar se ravno za duhovnike ne spodobi.

Tudi Moskvi in rdeči armadi preti lakota

Kakor poročajo iz Moskve, bodo imeli sovjetski zastopniki na konferenci v Genovi navodila, da privolijo v vse koncesije pod pogojem, da bodo države izposlovale veliko posojilo v svrhu obnove Rusije. Če ne bodo dobili posojila, bo imela konferenca za Rusijo le ta pomen, da se bo priznala sovjetska vlada.

Glavni vzrok sovjetske spravljenosti je lakota. Šele tekom zadnjega časa so voditelji sovjetov spoznali, kako obupen je položaj glede prehrane. Dokler je lakota mučila do smrti le kmete in buržuazijo, ki je še preostala, so ostali sovjetski voditelji brezbrizni in hladni, čeprav so ljudje trumoma umirali. Sedaj pa je pričela lakota počasi obkrožati tudi njihovo glavno postojanko Moskvo. Zastopniki sovjetov, katere so poslali v vse dele Rusije, da preskrbe živil, poročajo, da je vedno manj in manj živil na razpolago, da bo pričela v kratkem stradati tudi rdeča armada in da bo vsakega naslednje-

ga meseca hujše in hujše, dokler ne bodo prvi pridelki meseca julija vsaj nekoliko odpomogli bedi.

Sovjetske voditelje vznemirja misel, kaj bo do nove žetve. Če bo mogoče dobiti veliko posojilo, bo tudi najbrž mogoče rešiti položaj.

Revolucija leta 1917. je izbruhnila, ker se je pridigovalo narodu, da je krivično, če bi on trpel pomanjkanje, dočim živi gospoda v izobilju. Danes pa so komunisti ona gospoda v Rusiji, ki ima polne želodce, kar se bo pa tudi kmalu nehalo.

Strah, ki se je lotil sovjetov, je razviden iz dnevno menjajočega se stališča napram rešilni upravi Zedinjenih držav. Ko so Amerikanci prvič prišli septembra meseca, so jih sprejeli precej hladnokrvno. Vsak mesec pozneje se je boljše postopalo z njimi, dokler jih niso pričeli direktno prositi, naj vodijo pošiljatve živil.

Če ne bodo dobili moskovski sovjetski voditelji pomoči od zunaj, potem bo kmalu konec njihove slave. Ukrajina je že pokazala neodvisnost ter odločno odklonila, da bi se odvažala iz nje živila v Moskvo in za rdečo armado v kateremkoli delu Rusije. Kavkaz ima nekaj živil, od katerih tudi ne odstopi rad kakšen del. V Kubanu, kjer je tudi najti precejšnje zaloge živil, je bilo zelo težko kaj dobiti za stradajoče pokrajine, ker se je ljudstvo upiralo.

Vsak dan je v večji meri opaziti v Rusiji boj vsakega posameznega človeka za obstanek. Moskva se ohrani pri življenju le s pomočjo komunističnih trgovcev, ki odhajajo na deželo ter kupujejo tam živila, katera prodajajo nato mestnim prebivalcem.

Bojazni sovjetske vlade pa se kažejo tudi v drugi smeri. Cela njena zunanja propaganda za boljše življenje je bila zaenkrat vržena preko krova. Zadnja konferenca daljnjeistočnih narodov, katero je sklicala tretja internacionala v namenu, da pospeši komunizem na Japonskem, Kitajskem in drugod, je bila deležna le majhne pozornosti v Moskvi. Zastopniki so bili slabo nastanjeni ter bili izročeni uradnikom zunanjega ministrstva.

Ne pozabite na brate onstran mej! Pristopite vsi k Jugoslovanski Matici!

Ivan Albreht:

Ob Petrinovi smrti

Petrinova Mica je ostala sama z mačeho. V jeseni je začel Petrin polegati in je polagoma sploh obležal. Nič ga ni bolelo, še kašljal ni, samo venomer je pravil, da je truden in zaspan. Kjer se je vstavil, kamor je sedel, povsod je zadremal. Lepega jutra je bil mrzel v postelji in se ni maral predramiti več.

Petrinka si je obrisala oči in je dejala:

«Dosti sem pretrpela pri njem. Bog mu daj dobro.»

Mica, ki je bila edinka in komaj nekaj nad dvajset let, je jokala in klicala očeta, toda vse zaman. Kakor je tožila, kakor je prosila in rotila, Petrin je ležal mrzel in trd in se ni zmenil za hčer. Kakor v sanjah je videla Mica, kako so prišli ljudje, kako so dvignili očeta, ga umili, oblekli in ga položili na mrtvaški oder. Med voščenorumene prste so mu potisnili križ, na vsako stran odra so postavili par sveč, vse tako mirno, brezbrizno in vsakdanje, kakor da se ni zgodilo nič. Mica pa je čutila, da solnce zdaj ni več solnce in da se ji majejo tla pod nogami.

Politični pregled

Zakonodajni odbor ima po ustavi do 28. t. m. rok, da odpravi zakon o sreski in oblastni samoupravi ter načrt o razdelitvi države v oblasti,

kar dela še velike težave, ker delajo zlasti radikalci velike ovire s svojimi posebnimi zahtevami. Upati pa je, da bo do določenega roka delo gotovo in da se bo mogla skupščina izreči o sprejemu.

V seji skupščine dne 21. t. m. je bil sprejet

zakon o občni upravi

s 144 glasovi «za» in 51 glasovi «proti». O zakonu govorimo na drugem mestu.

Kakor poročajo dumajski listi, se je vršilo pred kratkem na Dunaju

zborovanje hrvatskih protijugoslovanskih izseljencev.

Sestanka so se udeležili baje tudi zastopniki hrvatskega bloka iz Zagreba. Na zborovanju so sklenili, da osnujejo na Dunaju ali v Budimpešti hrvatsko vlado in pri vladah vseh večjih držav bodo imenovali svoje diplomatske zastopnike. Že to, da so se zatekli ti ljudje pod okrilje Dunaja in Budimpešte, pomeni dovolj jasno, da je njihovo početje izdajniško in da so oni izdajalci ne samo Jugoslavije, temveč tudi hrvatskega naroda.

Kakor poročajo,

na Reki še vedno ni reda.

Reški vojaški diktator Cabrera je dal vsem članom prejšnje konstituante postaviti pred vrata straže, da ne uidejo. Prisiliti jih namreč hoče, da skličejo sejo in postavijo novo vlado, ki bi seveda morala biti tako sestavljena, kakor želijo fašisti.

Vsled zmage Bratianuove vladne stranke pri volitvah so nastali

v Rumuniji hudi parlamentarni boji.

Opozicija žuga, da sploh ne pride v konstituanto, ker ne priznava volitev, ki so se vsled brezobzirnega terorja Bratianuovega prinesle njegovi stranki zmago. Zlasti so nezadovoljni z volitvami erdeljski nacionalisti. Zato se že računa z možnostjo, da bo kralj razveljavil volitve na Erdeljskem in v Banatu.

Kakor poročajo iz Varšave, je prišlo do nesporazumljenj

med Rusijo in Poljsko.

Na neko noto ruskega komisarja za zunanje zadeve, Čičerina, je odgovo-

nila poljska vlada zelo ostro in očita Rusiji, da ne izpolnjuje svojih obveznosti napram Poljski. V odgovoru naglašala poljska vlada tudi, da rusko časopisje venomer hujša proti Poljski. H koncu omenja poljski odgovor, da Poljska nima sovražnih namenov napram Rusiji.

Žalosten konec je vzela

vstaja južnoairiških rudarjev.

General Smits je ujel v Transvaalu preko 10.000 vstajev. Voditelji vstajev pridejo pred sodišče. Vstaja je popolnoma udušena. Delo v rudnikih se bo v nekaj dneh zopet pričelo.

Dopisi

Radomlje. Radomlje je trd oreh za duhovne gospode. Noče in noče ukloniti tilnika pred njimi, kar je popolnoma prav. Ti preljuba «Domovina» si že nedavno pisala, da hočejo gospodje ustanoviti «faro», čedno postojanko. Bila bi lahka službica s pol ure razsežnim obhodom. Lepa vasičica, lahko rečemo, ena najlepših v kamniškem okraju. Tu bi se bil rad naselil v začetku kar cel samostan, za sedaj, ko jim je prvo splavalo po vodi, hoče priti g. kamniški kaplan. Izvija se, brani Radomlja, ker ga dobro pozna, a vendar mu stavi na dlan črno na belem svoje zahteve in nekako grozi, da ga nihče ne more siliti k temu koraku. Kdo Vas je pa prosil? Občinski odbor, ki je edino kompetenten zato, gotovo ne! Ta je proti nastavitvi kakega kamniškega kaplana, mladega gospoda, ker ima prebridke izkušnje iz časa bivanja patra Henrika Damiša, za katerim je nežni ženski spol kar brenčal. Seveda treznomislemim možem in fantom to ni bilo všeč. Drugič je ustanovitev fare po Vaših računih predrag šport za nas Radomljanè. Občinska last ostane občinska last in ne damo jo nikomur, ne Vam g. kaplan, ne duhovski gosposki in ne cerkvi svete Marjete, saj ta ne potrebuje nič zemeljskega. Za tako omejene nas nikar ne smatrate, da bi mi verjeli, da bi, kar bi dali cerkvi v last, dobila občina zopet nazaj, če država zasede cerkveno premoženje, ne, to Vam kvečjemu veruje človek, ki zna šteti le do pet. Dokaz, kako pazno zasledujete Radomlje, njega življenje in tok, je razviden iz priloženega pisma: «Velecenjeni g. župan! Radi govorice, da pridem v Radomlje, si dovoljujem sledeče v pojasnilo in premislek: 1.) Na stalno bivanje v Radomlju v

takih razmerah kot so danes nisem nikdar mislil in ne mislim danes. Kajti, ker imam župnijski izpit že davno v žepu, ne vem, kaj bi počel v Radomlju, kjer na ustanovitev fare resno ne mislite. Na razne obljube ne dam nič, ker Radomlje dobro poznam. 2.) Če bi me pa Presvetli nastavljal v Radomlju kot začasnega kamniškega kaplana, bi brezpogojno zahteval: a) župnišče s sadnim vrtom in vrtem za zelenjavo se prepiše na cerkev sv. Marjete; njive in travniki, ki jih je imel g. Lovšin, se dajo brezplačno v najem kaplanu, polje morajo kaplanu obdelati radomski občani; drva so prosta za kaplana iz dotičnega občinskega gozda, napraviti mu jih pa morajo občinarji; enako velja za steljo. 3.) Radomski občinarji se pismeno in pogodbeno zavežejo, da v teku dveh let ustanove samostojno župnijo, takrat pa prepuste tudi vsa tozadevna zemljišča cerkvi sv. Marjete v popolno last. Če bi pa država kdaj zasegla cerkveno premoženje, pripadejo vsa tozadevna zemljišča zopet radomski občini. Glavnica za ustanovitev župnije pa znaša 50.000 dinarjev. To so moje odkrite besede. To so moje zahteve, drugače odločno ne pridem v Radomlje, grem rajši drugam. Od teh zahtev ne popustim nič in nihče me ne more siliti, ker mi je pot do samostojnega župnika odprta. Prosim blagohotnega odgovora, g. župan, in sicer ne Vašega, ampak celotnega občinskega odbora. Pozdrav! Ivan Primar, kaplan.» — Kakor je razvidno iz tega pisma, g. kaplan ne zančuje ravno dobrot te zemlje. Samo te-le dobrote bi nam prišle mnogo predrago, drugače bi mu jih že privoščili.

Poljanska dolina. Naša poštna zveza s Škofjo Loko je zadnji čas že taka, da slabša biti ne more. Pismo, ki je prej rabilo v Ljubljano manj kot en dan, rabi zdaj najmanj dva dni, in nastojnik ga morda še v tem času ne prejme. In tako je s pošto iz Ljubljane. V nedeljah in praznikih sploh ne prejmemo nobene pošte, ker avto s pošto prihaja šele sredi popoldneva, in te dneve pošte popoldne ne uradujejo. Pred vojno smo imeli dvakratno dnevno poštno zvezo. Z ozirom na sodanji finančni položaj države za zdaj niti tega ne zahtevamo, a vsaj enkratna poštna zveza bodi redna. Ko se je po vojni lansko leto uvedla avtomobilska zveza, ki oskrbuje tudi poštni promet, smo bili vsi veseli, da je s tem poštni promet pospešen, Kakršne pa so razmere

Črna ruta na glavi jo je težila kakor silno breme.

Petrinka je hodila med ljudmi in je dišala po žganju, kakor vedno. Bila je še mlada in zastavna v primeri s tistim velim, koščnim Petrinom, ki je zdaj ležal na odru.

«Ta mu je belila glavo,» je menil kmet, ko je šla Petrinka mimo njega.

«E, kaj je pa norel na stare dni! Dekle je bilo že pod vrhom, dedec gre pa po mlado babo!»

Mica je slišala tudi to, toda besede so ji bile tuje, kakor da jih ne razume in kot da ne veljajo njej in očetu.

«Grunt je zdaj dekletov.»

«Seveda, vse. Babi je zapustil samo kot in pa tisto, kar je bilo njegovo.»

«Tukaj bo zdaj dobro vgrizniti,» se je nasmehnil nekdo, ki je bil še mlad in zastaven. Mica je nehote dvignila oči in je zagledala Lovračevega Jožeta, ki jo je objemal s pogledi. Kradoma jo je obšlo sladko in zaman je pogledovala na mrtvega očeta, da bi pregnala prešerne misli. Lovračev je stal med vsemi drugimi in je molčal. Oziral se je po mrliču in po dekletu in Mici se

je zdelo, da on edini čuti ž njo. Nevede je stopila k njemu in je obstala.

«Tako hudo se je zgodilo pri nas,» je potožila in je zaihtela.

«Nič ne maraj! Enemu danes, enemu jutri, odide pa ne nobeden,» jo je tolažil fant in jo je prijel za roko.

«Kako bom sama zdaj?»

Fant se je okrenil in je šel iz hiše. Mica je hip nato stopila za njim.

«Kako bom sama!»

«Zakaj?»

«Saj vidiš! Mačeha je kakor megla. Vse se bo razlezlo.»

«Ni treba.»

«Kaj naj storim?»

Fant ji je stisnil roko in ji je zastrmel v oči.

Mica je vzdrhtela in se je brez besede vrnila v hišo. Kakor da se je zgodilo nekaj nečudenega, je gledala vsa zardela v tla in je bila uverjena, da so vsi pogledi uprti vanjo.

Zunaj v veži se je tedaj razsrdila Petrinka.

«Kaj, ti boš branil, ti nemi, zelenec! Misliš, če se je stari ohladil, boš pa ti nad menoj. Tam so vrata!»

Moški glas je veleva:

«Mir, a ključce dajte Mici, pa konec besedi!»

Nekdo je odprl vrata in vse oči so zastrmele v vežo, kjer je hropla Petrinka:

«Le glejte, le! Komaj je oče obmolnil, se že ščepirja tista gosonica. Črna ruta se ji še pogrela ni na glavi, pa bi že rada plesala. Ne boš! Danes sem še jaz Petrinka!»

Mica je zajokala, Jože pa je stopil k njej in jo je tolažil. Ljudje, ki so bili tam, so se sklopili deloma okrog pijane Petrinke, deloma krog mladega para; za mrliča se ni zmenil nihče. Sam je ležal med svečami in lesketajoča luč, ki je odsevala s sveč na obraz, je risala v obličju željo po grobu.

IVAN ALBREHT:

Pust in post

Pred pustom je bila poroka. Hrastov Tine je jemat Korenovo Polono, od Kurjega brega do Dolge vasi je bilo veselja na mere in vatle. Godci so godli, svatje so vriskali, stari jokali in mladi zijali, ženin je bil pijan in nevesta objokana od same blažene sreče. Vozili so balo. Sedem voz je bilo polnih, sedem parov konj je vleklo na vse pretege, za sedmim vozom pa je stopal višek Polonine dote,

Po naših krajih se živina ponekod vse preveč menjava. O tem se lahko prepričamo na naših sejmovih in po naših hlevih. Če prideš v hlev, najdeš poleg doma izrejenih živali navadno tudi take, ki so druge reje in ki jih je dobil gospodar z nakupom. Iz živinorejskega stališča ne moremo tega odobravati pri plemenih živalih, iz gospodarskega stališča pa le v gotovih slučajih. Potrebne živali bi morali doma izpodrežati, da pridemo sčasoma do živine, ki bi omogočila stalno napredovanje domače živinoreje. Tako pa kolebamo sem in tja, zdaj naprej, zdaj zopet nazaj, ker ni v takih razmerah drugače mogoče. Na ta način pa ne pridemo nikdar do trajno ugodnih uspehov in nikdar do pravega cilja pri naši živinoreji. Živino moramo doma izpodrežati in s pomočjo nadaljevalno skrbnega odbiranja in skrbnega vzrejevanja od rodu do rodu izboljšavati, tako kakor so delali in še delajo po naprednih živinorejskih deželah. Potem bomo postavili našo rejo na trdno podlago in vse pospeševanje bo imelo ves drugačen uspeh, kakor ga ima danes.

Pri delavni živini se menjavanje opravičuje, ker je večkrat potrebno, pri plemenski živini bi se morala današnja menjava sčasoma ustaviti. Ona ustvarja nezanesljive uspehe, zapeljuje gospodarja k trenutnim kupčijam in ga odvrta od edino prave in smotrne lastne izpodreje.

Če gledamo na vzroke, zakaj se živina ravno pri nas tako menjava, vidimo različna dejstva. Mnogo je kriva naša navada in pa številni sejmi, ki to navado podpirajo in pospešujejo. Pri nas smo preveč udani kupčiji in se radi pehamo za trenutnimi uspehi take prekupčije. V resnici pa trpi pri tem vsa naša reja. Če izvzamemo prekupčijo z delavno in klavno živino, ki je v naših gospodarskih razmerah utemeljena, moramo reči, da je iskati vzroka za menjavanje plemenske živine razven v navadi in dobičkolovstvu večkrat tudi v nezadovoljnosti s takimi živalmi. Živina se zamenja in prodaja, če ni po volji, bodisi za užitek ali pa za plemo, če ni ješča, če se ne vbrije itd., sploh če ima kako tako napako, ki jo dela za rejo manj sposobno. Take živali potujejo iz enega sejma

na drugega, iz rok v roke, kar je vse na kvar našemu skupnemu napredku. Če take živali pri dobri reji niso za užitek in za plemo, naj pridejo mesarju v roke! Škoda pa je, če se preganjajo iz enega hleva v drugega. S takim prekupovanjem moramo enkrat prenehati! Postaviti se moramo tudi pri nas na lastne noge in lotiti se moramo lastne izpodreje, ki nam obeta vse boljše uspehe kakor pa dosedanja menjava plemenskih živali.

IZCRPANI TRAVNIKI.

Po naših krajih se nahajajo travniki, ki so docela opešani. Poznamo jih na tem, da jim je ruša omagala, da manjka visokih in nizkih trav, da se po njih šopiri mah in drug malovreden plevel, kakor škrobotec itd. Spomladi ostanejo dalj časa rjavi, kakor da so brez življenjske moči. Vse drugačna je slika rodovitnih travnikov, ki so v polni moči svoje rasti. Že zgodaj spomladi nam živo ozelene.

Koliko več bi se dalo pridelati na opešanih travnikih, ako bi zanje kaj storili! Namesto tega jih gledamo ravnodušno in jih poznamo le ob košnji. Po dvakrat, po trikrat toliko bi se dalo nakositi in pridelati tudi vse boljše krmo, ako bi jim pomagali do nove rodovitnosti. Zato pa na delo! Take travnike moramo pomladiti! Dati jim moramo novih moči, da se ruša popravi in zgosti.

Travniki se naravnim potem vzdržujejo pri trajni rodovitnosti le tam, kjer jih rodovitna voda leto za letom napaja in gnoji. Tako ugodne lege so pa redke. Sicer jih moramo pa redno gnojiti, da nam ostanejo rodovitni. Nič ne pomaga! Prenehati mora naše domnevanje, da je letina le od spomladne moče zavisna. Z rednim gnojenjem jih moramo vzdrževati in popravljati, pa naj rabimo za to domača gnojila ali pa umetna gnojila. Če pridelamo premalo domačih gnojil, se moramo obračati k umetnim gnojilom. Sicer je pa najboljša, da se obojno gnojenje menjava. Na vsak način je pa gnojenje tisto sredstvo, s katerim moramo zamenjane travnike pred vsem popravljati in s katerim bomo tudi največ dosegli.

Pa še nekaj lahko storimo. Če hočemo, da se travniška ruša prej zgosti in zaraste z dobrimi travami, po-

sedaj, so se naše nade izjalovile. V avtodružbi so vendar trgovci in to dobri, dalekovidni možje, katerim bi moralo biti samim na tem ležeče, da bodi poštni promet čim hitrejši. Ravno v kupčijskih zadevah je nagli poštni obrat prevelike važnosti. Da bi to ne neslo in se ne splačalo, o tem bi se še le čez leto dni ali pa še pozneje smelo govoriti. Vsako tako podjetje nj začetkoma dobičkanosno in se razvije šele tekom časa. Da bi ne moglo v taki dolini, ki ima toliko kupčije itd., obstati tako podjetje, ni verjetno. Naj se drži strogega reda, kot pred vojno in osebnj promet bo vedno večji. Dobra in redna stvar se polagoma sama razvije v dobičkanosno. Seveda, pri taki vožnji, kot je zdaj, ni posebnega prometa, kar je samo po sebi umljivo. Kot poštna zveza pa sedanji ureditvi nikakor ne odgovarja. Čuditi se je le poštnemu ravnateljstvu, da v kaj takega dovoli. Moramo iti naprej, če tudi počasi, a ne nazaj!

Trbovlje. Na glavi udarjeni so znosili za slikanje, pozlačenje in okras cerkve okoli 300.000 K v Ključkovo malho. Mislil je, da pride škof in ga bo pohvalil. Pa je prišlo drugače. Za drag denar okrašeno cerkev je porabil pobožni mežnar in Orel za take grdobije, o katerih se nam «nevernikom» še sanja ne. Zdaj bodo tisti, ki duhovnikom vse verjamejo in jih vse ubogajo, vendar spregledali, da Bog ne zahteva takih davkov in nepotrebnih stroškov, ker ga lahko častimo doma, na polju in v hosti in on ne potrebuje ne zlata, ne pozlačenih svetnikov, ne mežnarjev trboveljske kakovosti. Sploh se trboveljski klerikalizem na vseh koncih podira. Orlovski vadiatelj je padel posvetni pravici v roke, največji Ključek prijatelj se je podal na koruzno barantijo v Laško, skoro bo Ključek sam. Za spomin postavi baje Koruznik lepo kapelico s sv. Florijanom na steni, ker ima golido vode pri sebi, in voda se dá tako poceni mešati med vino in tako vino nese velikanski dobiček. Za to bodi hvala temu ljubemu in vsem drugim svetnikom, da bi dali še vode in obilo piveov. Potem se postavi nemara še cerkvice. Tudi nove mašne bukvice, še bolj debele, si bo koruznik kupil, ker so od samega «kuševanja» pregledane. Vse za čast božjo v znamenju sv. Florijana in koruze! Vi pa, dragi prijatelji, ne dajte se tako neusmiljeno farbati, bodite pošteni in delavni in Bog vas bo imel raje, kakor vse tretje-rednike, sleparje in lenuhe, katere morajo ženske preživljati, in ne dajajte svojega težko zasluženega denarja sleparjem! Dokler si sami nalagate tako velikanske prostovoljne davke, mora država verjeti, da imate denarja dovolj in da se vam predobro godi in da pla-

čujete lahko še dva- in trikratne dodevanje državne davke. Zato pamet in poštenost in skoro pridejo boljši časi, vse drugo pa pustite hinavcem!

Prosveta

Dr. Josip Goršič, — Socialna zaščita dece in mladine. Zbirka političnih, gospodarskih in socialnih spisov IX. zvezek. Založila Tiskovna zadruga v Ljubljani 1922. Str. 126. Cena 10 dinarjev, po pošti 75 par več. Skrb družbe in države za sirote in nezakonske otroke je postala po vojni silno važna, ker je število takih otrok zelo naraslo. Samo Slovenija jih šteje okoli 76.000. Zato je zelo hvalevredno, da je pisatelj zbral tozadnje podatke, povedal, kaj smo do sedaj že pri nas za mladoletne in sirote storili ter kako je skrb za nepreskrbljeno mladino urejena v drugih državah. Zanimiva so zlasti poglavja o zaščiti mater in dojenčev, dece v predšolski in šolski dobi ter moralno zanemarjene mladine. Spis je neobhodno potreben za učitelje, sodnike in duhovnike, ki se največ bavijo z mladinsko oskrbo. Knjiga, ki je spisana zelo pregledno, poučno, pa zanimivo, bo izpolnila veliko vrzel v našem socialnem slovstvu. Izdala jo je Tiskovna zadruga v Ljubljani.

Dr. Josip Tičar: Boj nalezljivim boleznim. Opisi važnih kužnih boleznij z navodili za nego bolnikov. S 17 slikami in 4 tabelami v trobarvnem tisku. 155 strani. Založila Tiskovna zadruga v Ljubljani. Knjiga stane 10 dinarjev, po pošti 50 par več. Knjigo je spisal dr. Tičar, ki je bil dolgo časa zdravnik na deželi in je imel premnogokrat priliko, da je videl, kako se na deželi širijo bolezni in kako malo se zna priprosto ljudstvo varovati pred nalezjenjem. Knjiga, ki bi ne smela manjkati prav v nobeni hiši, opisuje na priprost in razumljiv način, kako se razne nalezljive bolezni nalezajo, širijo in kako se varujemo pred njimi. Razne slike v barvah nam kažejo, kako izgledajo bolniki po obolenosti. Tako vidimo otroka, obolelega po ošpicah, odraslega, obolelega na kozah, na škrlatinki itd. Knjiga ni samo zanimiva, temveč tudi koristna, zato jo toplo priporočamo. Naroča se pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani.

Priporočajte in širite „Domovino“!

lepa cikasta krava. Roge je imela ovite z bršljanom, po hrbtu je bila pokrita z jelševjem in v repu so ji cveteli telohi.

Na vozeh je bilo vse, česar si v zakonskem jarmu more želeti srce. Omare, skrinje, postelje in blazine, take blazine, da bi človek kar ne hotel vstati, zibelka in kolovrat in vse, prav vse.

Tine je vriskal.
«Pa naj še kdo tako!»
«Ti si res z zlodjem! Devet jih je iz tistega gnezda kakor Polona, devet deklet, pa so ti še toliko nasuli!»
«Zato sem pa jaz tudi jaz, pri moji veri.»

Swatba je trajala tri dni. Drug je bil že kakor zid in družica je že zdavnaj pozabila, kako je bilo, dokler, — eh, no, kaj bi! Vsak večer je piskal klarinet:

«Ti ne veš, ti ne veš, kaj te drevi čakā.»
Poredni pompardon se je pa rogal: «Gom, bom, bom, gom —»
Tri večere za povrstjo. Prvi večer je izvedela nevesta in je nehala jokati, drugi večer je izvedela družica in se ni zznala nič več prav smejeti, tretji večer še vse ostalo. Starejšina je

navduševal in teta je blagoslavljala. Naposled so se vsi ginjeni razšli in Tine je ostal s Polono sam. Zahotelo se mu je spanja, kar naprej bi spal in spal, Polona pa ni mogla. Premišljevala je svoje in ni prav vedela, kako bi začela.

Ponoči, ko je Tine spal, je prebudila hlapca.
«Obe omari naloži in jih pelji nazaj v Kurji breg.»

Hlapec se je pretegnil.
«Mlada, ali noriš?»
«Pelji, ti rečem!»
Ker ni marala hrupa, ga je prijela za roko in se je stisnila k njemu. «Zdaj boš peljal», je rekla čez čas.
«Bom», je veselo pritrdil hlapec in je naložil omari na voz.

Ko se je zjutraj prebudil Tine, ni pograbil ničesar. Vedno in povsod je videl samo Polono in je hodil za njo kakor senca za solncem. In potlej je bil lep večer, lep in prelep, dokler ni Tine obnemogel v spanju. Polona je spet vstala in hajdi nad hlapca.
«Nocoj boš peljal skrinje.»
«Nak, tega pa ne!»
Polona ga je pogladila po laseh in je sedla k njemu.
«Ali res nočeš?»
«Res ne!»

Stisnila se je k njemu in ga je božala z lasmi po obrazu.

«Še nočeš?»
Hlapec jo je prijel z obema rokama in ni rekel ničesar.
Nazadnje je spet vprašala Polona: «Boš peljal, kajne?»
In hlapec ni rekel ničesar več, ampak je naložil in peljal. Tako je šlo noč za nočjo, dokler se nazadnje le niso odprle Tinetu oči.
«Kje so pa bale?»
«Kakšne?» se je tiho začudila Polona.
«I, tvoje!»
«Moje? Saj jih nisem nikoli imela!»
Tine je bil prepričan, da je Polona ob pamet.
«Za božjo voljo, kaj smo pa potem vozili?»
«A, tisto! To je bilo samo na posodo. Mati so si izposodili, ko so videii, kako me imaš presrečno rad in da ne moreš živeti brez mene! Pa so dejali: Postelje ti bom že dala in kravo tudi, sicer ti pa nimam kaj dati, ko vas je devet.»
«A —» se je zategnil Tine in je bil ves mehak v kolena. Polona se je stisnila k njemu in ga je objela:
«Vidiš, so rekli mati, devet vas je, sramote pa le nečem delati, ne Ti-

netu, ne tebi. Izposodi si, da bodo vozili magari sedem voz. Ti pa potlej lepo skrivaj razpošlji vsako na svoj kraj.»

Tine se je zasmeljal in jo je odrinil od sebe.
«A ti?»
«Kaj?» se je začudila Polona.
«Ti ne pojdeš na svoj kraj?»
Zdaj so se naenkrat odprle vse zatvornice Poloninih solza.
«Kaj, mene podiš od sebe! To so torej bile tvoje prisege, tvoje obljube, tvoje —. Oh, jaz reva, zakaj sem ti verjela —»

Tine je gledal in ni vedel, kaj naj bi dejal.
«Tak si, tak? Zdaj, ko si me pohodil, bi me zapodil, kajne?! O, ne boš! Ali ne veš, da naju je bog zvezal? Človeka moreš goljufati. Boga ne boš!»

«Tako — Bog naju je zvezal?» se je začudil Tine. «Ja no, potem naju niti hudič več ne razveže. Amen!»
Polona se je spet stisnila k njemu: «Pa hlapca odslovi! Jaz bom delala za dva, za tri — in bale bodo kmalu pri hiši.»
«Pa je le dobra», je pomislil Tine in je storil po njeni želji ter je živel v lepem miru z njo.

tem je dobro, da mi po takih travnikih raztrosimo nekaj travnega semena. Tudi dober seneni drobir (sempir) nam v tem slučaju pomaga. Pripravna travna semena naj se posajajo spomladi, potem ko smo z brano travnik povlekli. Spomladni dež jih zapere v zemljo, da nam lahko izkale. Naravnim potem se zasejejo trave lahko tudi po prvi košnji. Takrat se seme dozorelih trav samo raztrosi in poseje. Vendar je spomladni čas v toliko ugodnejši, ker je navadno bolj vlažen in bolj hladen. To pa ugodno vpliva na prvi razvoj posejanih trav.

O uspehu takega pomlajevanja s pomočjo posetve travnega semena se lahko prepričamo, če napravimo najprej poskušnjo na manjšem prostoru travnika, n. pr. na prostoru 500 štirjaških metrov ali pa še na manjšem prostoru. Za 500 štirjaških metrov (pol mernika posetve) potrebujemo vsaj eden in pol do dveh kilogramov očiščenega travnega semena primerne sestave, senenega drobira pa dosti več, ker je poln raznega drugega drobiža.

Naši napredni gospodarji so v prvi vrsti poklicani, da popravljajo svoje izčrpane travnike s takim pomlajevanjem in da v nemajo s svojim dobrim vzgledom tudi bližnje in daljnje sosede.

BRANA IN ZIMSKA STRN.

Obdelovanje zemlje je pri nas v marsikaterem oziru še zelo priprosto in enostavno. To vidimo zlasti pri našem žitu. Pri nas je s posevijo takorekoč vse delo pri žitu končano, noter do žetve. V kakem stanju se zemlja spomladi nahaja, na to se premalo gleda. Stori se pa v tem oziru prav nič. Vse je prepuščeno usodi dobre ali slabe «letine». To ni prav! Če pogledamo v druge kraje, vidimo, da se kmetovalci vse bolj brigajo, če je treba zimskemu žitu spomladi kakke pomoči in dela. To se godi povsod po krajih, kjer imajo težko zemljo, pa tudi po takih kjer je zemlja lahka. Tukaj se zimska strn povleče z brano, tam zopet z valarjem, pomagajo si pa tudi z umetnimi gnojili, gnojnicami itd. Povsod po naprednih krajih se lahko opazuje nekaj spomladnega dela, ki je zimskemu žitu potrebno.

Kaj pa pri nas? Ali naša zimska strn res ne potrebuje nobenega dela in naj je zemlja taka ali taka? Ali je prav, da jo prepuščamo zgolj usodi boljše ali slabše letine? Gotovo ne! Tudi pri nas je treba, da pomagamo, ako treba, zimski strni do boljšega uspevanja. Čim manjši posestniki smo, tem bolj si moramo prizadevati, da povzdignemo naše pridelke.

Na težki zemlji je sploh važno, da zimsko strn spomladi prevlečemo z lahko brano. Na ta način jo okopljemo in zemljo pri vrhu zrahljamo. Žito nam vsled tega bolje uspeva. Veliko vredno je pa tudi to, da se na ta način zimska vlaga v zemlji bolje ohrani. Stlačena in skorjasta težka zemlja ni ugodna žitu. Na Angleškem n. pr. se žito, ki je v vrstah sejano, s posebnimi stroji okopuje. Na Ruskem se je vpeljal na ondodni bolj rahli zemlji že pred vojno poseben način za pridelovanje žita, pri katerem se žito okopuje in hkrati tudi nekoliko osipuje, da je bolj plenljivo. Tega pri nas ne moremo vpeljati, toda kar lahko storimo je to, da ga vsaj po potrebi z brano obdelamo. Ves omenjeni način nas pa uči, kako skrbno se obdeluje zemlja tudi pri žitu po drugih krajih.

Začnimo tudi pri nas malo bolj razmišljati o potrebi in važnosti spomladnega obdelovanja zemlje pri žitu in gotovo pridemo tudi pri nas do zaključka, da je treba časih žitu

na en ali na drug način pomagati, da nam bolje obrodi. Na vsak način se je pa treba prepričati, v kakem stanju se nahaja zemlja spomladi, ali je stlačena, skorjasta, ali je prhka in rahla itd. V prvem slučaju je prav, da jo obdelamo z brano, ki naj bo lahka. Z brano se žitne rastline okopljejo, zemlja sama pa odpre blagodejnemu vplivu zraku, solca in mokrote. Krepko branjenje je pa potrebno takrat, če se je žito preveč obrastlo in zgostilo. Storimo tedaj tudi pri nas, kar je treba, da nam bo žito lahko bolj uspevalo in obrodi!

DOBRE STRANI PRI NAPA JANJU TELET.

Teleta je po porodu takoj ločiti od krave, tako da ga krava niti ne vidi in ne pozna. Kakor da bi pri porodu poginilo! Ali ni to nekaj nenaravnega? Pa tudi brezčustvenega?

In vendar, kako ugodna je taka reja! Z največjim uspehom jo izvajajo dandanes po najbolj naprednih živinorejskih deželah. Res, da je nenaravna, ali pomisliti moramo, da je nenaravna navsezadnje tudi današnja mlečnost dobrih molznic, in prav tej moramo pripisati, ako so se začela teleta napajati. Po eni strani je iskati povoda za napajanje v veliki mlečnosti, ki se pojavi po porodu, po drugi strani in poglavito pa tudi v veliko lažjem in bolj uspešnem odstavljanju takih telet. To oboje sta tedaj tista vzroka, da se je napajanje po naprednih živinorejskih deželah tako vdomačilo in tako razširilo.

Prva dobra stran napajanja je ta, da kravja mlečnost po porodu ne le nič ne trpi ampak nasprotno, da se z napajanjem pospešuje. Tele rabi v prvih dneh komaj do 5 l mleka, dobra krava pa molze v tem času po 12 do 16 in več litrov mleka. Ali ni škoda, da bi se tele pri takem vimeni igralo, zlasti ko je znano, da krava rada pridržuje mleko za teleta? V tem slučaju trpita vime in mlečnost. Pri napajanju pa se vse mleko do čistega izmolze in na ta način vsa delavnost vimena nemoteno pospešuje, kar pripomore izdatno k večji mlečnosti. Teletu se pa mleka odmeri, kar mu gre, skraja manj potem več, kakor nanaša dejanska potreba. To je prva ugodna stran napajanja.

Druga dobra stran je pa to, da se tele pri napajanju veliko lažje odstavi od mleka in da ne trpita pri tem ne krava ne tele. Pri napajanju ni prav za prav nobenega odstavljanja več, ampak le odvajanje od mleka, ki se pa v tem slučaju veliko lažje izvrši, kakor če sesa tele pod kravo. Tukaj nam ne shujša ne krava, ne tele, kar se pri sesanju zmeraj dogaja in je zmeraj kvarno. Pri napajanju se mleko polagoma zamenjava s suhimi krmili, tako da tele niti ne čuti, kedaj se je odvadilo mleka. Po litrih se znižuje tedenska množina mleka, dokler povsem ne prestane.

To sta tedaj tista dva tehtna razloga, da so se živinorejci po naprednih deželah poprijeli napajanja. Te prednosti so tako velike, da se kaže poprijeti napajanja tudi po tistih naših hlevih, kjer redimo dobro molzno goved in se ukvarjamo z dobičkanosnim mlekarstvom. Res da je tako napajanje nenaravno, toda opravičeno je iz živinorejskega in gospodarskega stališča. Napajanje nam zagotavlja veliko lepše vspehe ne le pri reji telet ampak tudi pri mlečnosti krav. Nepobitno dejstvo je, da nam pri napajanju krave več molzejo in da se z nemoteno čisto molžo mlečnost bolj razvija, in da se po drugi strani teleta veliko lažje in uspešneje odstavljajo kakor pri sesanju. In to nam mora biti pred vsem merodajno! Res je sicer, da si naložimo z napa-

janjem več truda in dela, da je treba velike snage in točnosti, toda res je tudi, da nam napajanje vse to delo hvaležno povrača z boljšimi vspehi. In to nas mora v nemati. Pred očmi naj bodo živinorejski in gospodarski vspehi!

GLAVNE ZAHTEVE PRI REJI PUJSKOV.

Pri pujskih se rade pokažejo razne neprilike in nezgode. Mnogim takim nezgodam smo sami krivi, ker premalo skrbimo za uspešni razvoj takih prasat. Za dobro vspevanje teh živalic je najprej treba, da imajo dosti mleka. Dojno svinjo je treba v tem času krepko rediti, da bo imela dosti živeža za svoje mladiče. Posebno v poznejših tednih je skrbeti z zadostnimi močnimi krmili, da nam ne shujša do kosti, kakor se to rado opazuje. V takih slučajih nam lahko postane svinja tako gladna, da se loti tudi svojih mladičev. Zgodi se to sicer redko, toda pripeti se. Skrbimo, da bo imela svinja toliko mleka, da bo lahko odredila svoje mladiče. Paša in pregibanje na planem prija taki dojni svinji posebno dobro. Svinja ostane bolj zdrava, bolj ješča in bolj dojna. Tudi za sesna praseta je dobro, da pridejo ob lepem vremenu že po prvem tednu ven in da se zunaj na prostem naskačejo. Mlade živalice začno že v tem času s svojimi rivčki po zemlji brskati in zvečiti prst, kar jim utrjuje zdravje in želodec. Taka praseta so redkokdaj driskava. Če bi svinja vzlic dobri klaji ne imela dosti živeža za pujske, potem je treba pomagati najprej s kravjim mlekom, kuhanim seveda, da se praseta do sitega napijejo.

Poleg zadostnega živeža je treba takim pujskom toplih, suhih in čistih svinjakov. To je drug temeljni pogoj za vspevanje pujskov. Na to se pri nas žalibog še zmeraj premalo pazi, daši je prav v tem navadno iskati vzroka, da nimamo pri pujskih prave sreče. Pujskom je treba dobrega, suhega in snažnega nastiljanja. V tem času je treba nastiljati s slamo, ki naj se za take slučaje pripravi. Mladi pujski so namreč silno občutljivi proti mokroti, mrazu in nesnagi. Mokrote in nesnage se pa najbolj varujemo, če svinjak redno po dvakrat na dan izkidamo in nasteljemo, zjutraj in popoldne proti večeru. Sealnica se mora iz svinjaka sproti odtekati. Nič ni slabšega kakor mokri svinjaki, ker so ob enem mrzli in nesnažni. Tudi po zimji ne smemo puščati gnoja v svinjaku, češ da bo bolj gorak. V nesnažnih in mokrih svinjaki nalezajo pujski razne želodčne in druge bolezni, postanejo sivi, sajasti, driskavi itd., kar je vse slabo in nevarno za nadaljni razvoj. Živali zastanejo v rasti, se nočejo rediti, zgube potrebno slast i. dr. Lahko se nam pa tudi prehlade, dobe trganje, postanejo mrtvoudne itd.

Suhota in toplota v svinjaku sta glavna pogoja za vspevanje pujskov in prav tako važna in potrebna kakor zadostna prehrana. Le v takih svinjaki nam pujski dobro vspevajo, kar poznamo na tem, da se enakomerno in lepo razvijajo. Mirno sesanje, živahno obnašanje in mirno poleganje skupaj v kupu, vse to nam priča, o dobrem počutku in trdnem zdravju teh živalij. Taka praseta nam hitro rastejo, dočim imamo po nesnažnih, mokrih in mrzlih svinjaki vse mogoče neprilike z mladimi prasetai.

Če hočemo imeti tedaj več sreče pri reji pujskov, potem je treba ugoditi glavnim zahtevam take reje.

POTRATA ZEMLJE.

Mali posestniki smo. Kot taki bi morali gledati, da izkoristimo vsako

ped zemlje. Ne le s tem, da jo obdelamo do zadnjega prostorka, ampak tudi s tem, da jo najskrbneje ali najintenzivnejše obdelujemo. V takem najpopolnejšem izkoriščanju zemlje moramo zazreti tisti pripomoček, ki nam lahko pomaga do povečanih pridelkov.

Pri nas smo z zemljo še vedno preveč potratni. Človeka boli, če vidi, koliko prostora se pusti ravnodušno slabo obdelanega ali pa sploh neobdelanega. Kolika škoda se godi, ker imamo po ugodnih njivskih legah in na ugodni zemlji toliko praznih razzorov! Kaj ni škoda za te prostore? Koliko več bi lahko dosegli z našimi njiv, ako bi vso površino pritegnili k rodovitosti. Poudarjali smo že v tem listu našo napako, da orjemo po ugodnih legah na ozke kraje, toda treba je zmeraj in zopet opozarjati na te pomanjkljivosti, da se otresemo slabih navad. Dol z železno srajco in naj je to še tako težko! Po ugodnih legah in krajih naj izginejo ozki kraji in tisti neštevilni razori, ki nam močno znižujejo letne pridelke! Začnimo tudi pri zemlji varčevati! Veliko več bomo na ta način dosegli. Skraja se nam bo zdelo vse obdelovanje nekoliko bolj nepriročno, ravno tako tudi vse gnojenje in setev, ker nismo vajeni širokim krajem in oranju brez krajev. Toda v kratkem se bomo temu privadili, kakor so se po drugih krajih. Glavno je, da dosežemo več vspeha. Pustimo tedaj stare navade, ki niso na mestu, in lotimo se popolnejšega izkoriščanja naše zemlje.

Bodimo pa tudi sicer bolj varčni pri zemlji. Kolikokrat se ne vidi pri oranju, da se pri obračanju s konca njive valijo drobne in debele kepe ven na pota, kjer nam obleže. Ne le da napravlja taka malomarnost slab vtis, je tudi škoda, če se zemlja po nepotrebem zametuje. Pogledjmo vrtnarja, kako skrbno in varčno ravna s svojo zemljo! Tudi poljedelcu je tega treba.

In ali ni škoda, da se delajo številne, nepotrebne steze po naših travnikih in drugih tratah? Kaj ni škoda trave, ki se na ta način prav po nepotrebem shodi, stepta in zatre? Nad takim tratenjem rodovitne zemlje se mora spodtikati vsak, kdor ima količkaj čuta za varčnost. Koliko pridelka se nam na ta način izgubi! Bodimo bolj varčni, tudi pri zemlji! In ne delajmo si škode s takim tratenjem zemlje, ki se ne da opravičevati!

Gospodarstvo

= Število bankovcev v obtoku. Dne 8. t. m. smo imeli v prometu za 4 milijarde 695 milijonov 825 tisoč 710 dinarjev papirnatega denarja.

= Vrednost denarja. Dne 20. t. m. se je dobilo: 1 dolar za 290 do 298 naših kron, 100 avstrijskih kron za 4 in pol do 5 naših kron, 100 češko-slovaških kron za 575 do 585 naših kron, 100 italijanskih lir za 1595 do 1605 naših kron, 100 poljskih mark za okoli 10 naših kron, 100 madžarskih kron za 42 naših kron.

= Cene žitu so bile 16. t. m. v Osijeku sledeče (za 100 kg): pšenica 1700 do 1720 K, koruza 1350 do 1370 K, oves 1280 do 1300 K. Moka št. 0 se je prodajala po 25 K, a otrobi po 10 in pol krone za 1 kg.

= Nove cene za sol iz državnih skladišč: Jedilna sol: I. Angleška sol, kamena sol v gručah, sol v briketih in drobna zmlata mineralna sol po 250 Din za 100 kg; II. morska bela sol po 240 Din za 100 kg; III. morska siva sol po 230 Din za 100 kg. Sol za živino: v briketih po 200 din za 100 kg; drobna zmlata po 195 Din za 100 kg. Sol za ribiče: morska bela po 150 Din za 100 kg; morska siva po 140 Din za 100 kg. Nadalje: odpadki, industrijska in denaturirana sol po 65 Din za

100 kg. V ljubljanskem skladišču se dobiva sedaj bela morska sol. Cene za industrijsko sol veljajo po dosedanjih naredbah loko Salina Kreka za drobno in loko Salina Prag za morsko industrijsko sol. Gorenje cene za vse vrste soli veljajo brez vreč. Vreče, ki se ne vračajo, se plačajo po nabavni ceni.

= **Mariborski živalski sejem** dne 14. t. m. Na sejem so prignali: 4 bike, 176 volov, 268 krav, 1 konja in 9 telet, skupno torej 458 glav živine. Cene (za kilogram žive teže) so bile sledeče: debeli voli 24 do 29 K, poldebili voli 21 do 25 K, biki za klanje 18 do 21 K, debele krave 14 do 20 kron, molzne krave 16 do 22 K, breje krave 16 do 22 K, mlada živina 16 do 22 K.

= **Živalski in letni sejem** v Celju se vrši letos 27. t. m.

= **Živina iz Madžarske** za našo državo. Madžarska mora izročiti naši državi na podlagi trianonske pogodbe tekom treh mesecev 7500 konj, 13.000 volov in 7000 svinj.

= **Obrtna razstava v Celju od 12. do 22. avgusta 1922.** Pripravljala dela za letošnje obrtno razstavo v Celju lepo napredujejo. Pred vsem je zagotovljen prostor 6000 kvadratnih metrov razstavnega prostora, in to v 24 sobah mestne osnovne šole v Celju, v telovadnici «Sokola» in na dvorišču. Poslopje je, kakor znano, moderno urejeno, prostori visoki in svetli kakor nalašč za razstavne namene. Odbor je nadalje razpisal natečaj za razstavni plakat, katerega so se udeležili razni celjski risarji. Tri najboljše dela, ki so dobila nagrado, se razstavijo pri Goričar-Leskošku v Celju. Sestavljen je tudi že razstavni red in se v prihodnjih dneh s prijavnicami vred razpošlje. Udeležbo na razstavi je prijaviti do 1. maja 1922. Razstave se lahko udeležijo obrtniki, industrijalci in trgovci v prvi vrsti iz Slovenije pa tudi iz vse naše države.

= **Delegacijo proizvajateljev čilskega solitra za Slovenijo**, ki jo je lansko leto zastopal g. dipl. agr. A. Jamnik, je sedaj prevzela Kmetijska družba za Slovenijo v Ljubljani. Namem te delegacije je, da daje vsem poljedelcem pojasnila in navodila o najpravišnji uporabi vseh vrst umetnih gnojil, a posebno onih, ki so našim zemljam najpotrebnejša, to so dušičnata. Kmetijska družba je vedno širila uporabo umetnih gnojil, ker si je v svesti, da bomo naše kmetijsko gospodarstvo dvignili edinole s pomočjo zvišanja pridelkov. To dosežemo deloma z umnim globokim in temeljitim obdelovanjem zemlje, deloma z dobro pripravljenim hlevskim gnojem in slednjič, ker nam rastline jemljejo iz zemlje več hrane, nego jim jo moremo vrniti z domačim gnojem, smo prisiljeni posluževati se umetnih gnojil. Ker je važno, da se kmetovalci pouče v vseh teh vprašanjih, bo Kmetijska družba brezplačno doposlala vsakemu kmetovalcu in tistim, ki se za to zanimajo, sledeče letake, oziroma brošurice: «Gnoj je zlato», «Kako se rastline hranijo?», «Kaj so umetna gnojila? Ali so potrebna dodajati jih zemlji?», «Načrt za osnivanje kmetijskih preizkuševališč», «Čilski soliter in njegova uporaba», «Navodilo za vršenje poizkusnega gnojenja s čilskim solitrom». Na vsa vprašanja, ki se tičejo gnojenja in obdelovanja zemlje, daje brezplačno navodila in nasvete Kmetijska družba za Slovenijo v Ljubljani, Turjaški trg 3.

= **Poizkusi s čilskim solitrom in drugimi gnojili.** Da ne ostanemo samo pri teoriji, je potrebno, da sami tudi preizkušamo učinek umetnih gnojil v naših zemljah, v kar so potrebni gnojilni poizkusi. V to svrhu je delegacija čilskega solitra dala na razpolaganje količine umetnih gnojil,

in sicer čilskega solitra, kalijeve soli in superfosfata, s katerimi se bodo napravili poizkusi v različnih krajih Slovenije. Poizkusne parcele so določene na 100 kvadratnih metrov vsaka, za kar se uporabi 3 do 6 kg raznih umetnih gnojil. Ta umetna gnojila se dodelijo kmetovalcem brezplačno, če se obvežejo, da bodo natančno po navodilih izvršili te poizkuse in poročali o uspehih z njimi. — Prošnje je doposlali Kmetijski družbi.

= **Novo tovarno za mizarske izdelke** namerava postaviti v kratkem mizarski mojster Vehovar na Sp. Lanovžu pri Celju.

= **K prepovedi uvoza luksuznega blaga.** Na seji ministrskega sveta je poročal finančni minister o uredbi, po kateri je za razprodajo luksuznega blaga dovoljen trimesečni rok, po katerem se luksuzno blago ne bo smelo več prodajati.

= **Monopolske pristojbine** na sol so se povišale z veljavo od 11. t. m. na 90 dinarjev v zlatu ali 180 dinarjev v srebru, to je v bankovcih.

= **Vojvodinski pivovararji** so se udružili v svrhu skupnega zastopanja svojih interesov.

= **Mlinska industrija v naši državi** je dovolj razvita, zlasti v Vojvodini in Srbiji. V Srbiji se nahaja 77 mlinov, v Vojvodini 53, v Hrvatski in Slavoniji 89, v Bosni in Hercegovini 16, v Sloveniji 29 in v Dalmaciji 7. Poleg tega pa je v državi še dosti manjših kmetijskih mlinov.

= **Jugoslovanska trgovinska zbornica na Dunaju** se namerava v kratkem osnovati.

= **Železnico Šibenik-Zamblače** v Dalmaciji so začeli graditi te dni.

= **Pomladanski vzorčni sejem v Pragi** se je v nedeljo popoldne zaključil. Bil je nepričakovano dobro obiskan. Tekom sejma se je vršilo v Pragi tudi posvetovanje naših in češkoslovaških zastopnikov glede poglobljenja gospodarskih stikov med Jugoslavijo in Češkoslovaško.

= **Ogromna množina bankovcev** v Avstriji. V Avstriji imajo po izkazu dne 23. februarja v prometu za preko 244 in pol milijarde avstrijskih kron papirnatega denarja. Zaradi te velike množine bankovcev v prometu ima avstrijski denar zelo malo vrednost. Že naš denar je slab in kako slab je šele avstrijski, je razvidno iz tega, da moremo dobiti za 4 do 5 naših kron kar 100 avstrijskih.

Beleške

+ **Čegava je zasluga, da se bolnice ne zaprejo?** «Domoljub» piše, da so klerikalni poslanci tako «pritskali» v Beogradu, da se je finančni minister kar ustrašil ter dovolil kredit za slovenske bolnice, da bodo mogle te še nadalje obratovati v sedanjem obsegu. «Domoljub» že ve, da piše le za topoglave tercijalke, zato jim pa pripoveduje o tem klerikalnem uspehu, o katerem seveda v Beogradu nič ne vedo. Če bi se v Beogradu ozirali na klerikalne poslance in se jih res bali, bi imeli v Sloveniji že davno klerikalno avtonomijo. Saj za avtonomijo klerikalci še mnogo bolj kriče in «pritskajo», a vendar se nihče zanje ne zmeni. Zaradi teh par klerikalnih «štince» se pa vendar Beograd še ne bo tresel. Da bodo bolnice v Sloveniji še nadalje obratovale kot sedaj, je zasluga le demokratov, predvsem demokratskega poslanca dr. Kukovca, ki je osebno obrazil finančnemu ministru dr. Kumanudiju, ki je tudi demokrat, da se bolnice v Sloveniji nikakor ne smejo zapreti.

+ **Velik gospod** je postal v Beogradu klerikalni poslanec Žebot. Tako se vsaj zdi klerikalnim ovčam, ki

prebirajo «Domoljuba», «Stražo», «Slovenskega Gospodarja» in podobne liste. Tako piše «Domoljub», da je predlog nekega srbijanskega poslanca glede odpustitve uradnikov propadel — «posebno, ker je poslanec Žebot v imenu Jugoslovanskega (klerikalnega) kluba najostreje nastopil proti neumnemu predlogu». Dottični predlog, ki res ni bil brihten, je propadel, ker je bila večina proti. Če bi pa bila večina zanj, pa bi bil sprejet, makar da bi Žebot še tako kričal. Žebot, ki je v Beogradu precej ponižnejši, nego je bil na shodih po Štajerskem, pač mora debelo gledati, ko ga «Domoljub» tako v zvezde kuje.

Novosti

* **Naš kralj Aleksander** poseti s svojo zaročenko prihodnji mesec naš prelepi Dubrovnik. Mesto Dubrovnik se pa tudi pripravlja z vso vne-mo, da priredi svojemu narodnemu vladarju kar najdostojnejši sprejem. Slavnosti bodo trajale tri dni. Kakor nekdanji srbski car Dušan Silni, tako prispe tudi sedaj jugoslovanski kralj z ladjo preko Cavtata v dubrovniško pristanišče, kjer se bo vršil slavnostni sprejem. Drugi dan se vrši poklon spomeniku Gundulića, največjega pesnika našega edinstva, nato vojaška parada, velika narodna veselica in zvečer slavnostna gledališka predstava. Tretji dan slavnosti bo posvečen obisku Gruža, kjer bo kralj ob navzočnosti vseh naših ladij in naših pomorcev poljubil naše divno Jadransko morje.

* **Slovenski kipar vpodobi našega kralja.** Pred kratkim je sprejel naš kralj v avdijenci znanega našega kiparja Bernekerja, ki bo napravil velik kraljev doprni kip za mestno občino ljubljansko.

* **Obletnica aneksije našega Primorja po Italiji.** Dne 20. t. m. o priliki obletnice aneksije Primorja so priredili ljubljanski visokošolci manifestacijski shod pred vseučiliščem, kjer so nastopili razni govorniki, ki so kratko očrtali pomen te obletnice. H koncu je bila sprejeta resolucija, ki pozdravlja našega kralja, protestira proti divjanjem fašistov v zasedenem ozemlju ter zahteva takojšnjo izpraznitev tretje cone (t. j. krajev, ki nam jih mora Italija po rapski pogodbi izročiti). Visokošolci so nato priredili miren obhod po mestu in pred palačo pokrajinskega namestništva, kjer je posebna deputacija izročila sprejeto resolucijo.

* **Sestanek Male antante v Ljubljani.** O priliki potovanja na genovsko konferenco se sestanejo v Ljubljani ministrski predsedniki in zunanji ministri Male antante in Poljske. Sestanek se bo vršil 3., 4. in 5. aprila v vladni palači na Bleiweisovi cesti. Po sestanku se odpeljejo državniki skupno v Genovo.

* **Proti fašistovskim nasilnostim na Reki** je priredila jugoslovanska napredna omladina po več krajih Jugoslavije protestna zborovanja.

* **Prenos ostankov narodnega mučenika Kromarja.** Sokol v Črnomlju je kupil nedavno za 1500 K košček blagoslovljene zemlje na črnomaljskem pokopališču, kjer bodo končno položeni ostanki mučenika na večni počitek. Kromarjeva družinska grobnica, krasno betonsko delo domačega zidarja Spreitzer-ja, je že gotova. Nadgrobní spomenik, težak do 3000 kilogramov, je lepo delo našega domačega umetnika Josipa Jermana iz Nakla. Ogromna, brez vsakih okrasov, naravna skala, odvaljena v rodinskih hribih, bo pravi okras pokopališča in obenem živ spomin, ki bo govoril jasno in glasno še poznejšim rodovom, kako drago, težko in

krvavo je bilo naše osvobojenje. V spomeniku je krasno izklesan Sokol z napetimi mišicami; izgleda, kakor da živ leze in sili iz trde skale. V rokavi drži lovorjevo vejico nad zlatimi črkami. Okrog spomenika bo postavljena železna ograja, zelo okusna in masivna, katero bo napravil zastoj naš zavedni goriški begunec in brat Ivan Rozman. — Posebna hvala bodi nadse poštvalnemu bratu podstarosti Pavlu Klemenču, ki je daroval ves potrebni material za betonska dela na pokopališču. Omeniti moramo še, kar je tudi hvalevredno, da so naši vozniki iz Črnomlja in Loke prav tekmovali med seboj, kdo da bo vozil potrebni material na pokopališče. Kakšen vtis je napravila tragedija Ivana Kromarja, te nedolžne žrtve avstrijskih krvnikov na vsakega pravega Jugoslavena, se vidi iz tega, da so mu vsi časopisi vse Jugoslavije in še celo Amerike posvetili zelo simpatične članke. — Odsek Sokola za prenos kosti mučenika Kromarja v Črnomlju.

* **Predsednik reške države v Ljubljani.** Predsednik reške države Zannella se je mudil tri tedne v Ljubljani in se je podal te dni v Zagreb.

* **Italijanski karabinierji streljajo na našo obmejno stražo.** V ponedeljek so pri Orehovici začeli streljati italijanski karabinierji na našo stražo. Ranjen ni bil nihče. Naša straža ni odgovarjala.

* **Poletni čas se pri nas ne uvede,** se je sklenilo v ministrstvu za socialno politiko.

* **Spomenik četaškemu vojvodi.** Prosvetne organizacije v bivši Srbiji so sklenile, da postavijo slavnemu četaškemu vojvodi Jovanu Babunskemu v kakem mestu južne Srbije spomenik.

* **Novi papež Pij XI. je bolj popustljiv** kot so bili njegovi zadnji predniki. Zato bo o priliki letošnjega evharističnega kongresa v mesecu maju šel s procesijo po mestu Rimu. Več kot pol stoletja papeži doslej niso smeli zapustiti Vatikana v svrhu protesta proti temu, da so izgubili posvetno državo.

* **Solčni mrki.** Solnce bo tekom letošnjega leta dvakrat mrknilo, in sicer: dne 28. t. m. in dne 21. septembra. Prvi mrk bo le delen, dočim bo drugi popoln. Pri nas se ne bo videl popoln mrk.

* **Prvi krematorij v naši državi.** V Beogradu se je ustanovilo društvo «Oganj», ki namerava v najkrajšem času zgraditi v Beogradu prvi krematorij v naši državi. (Krematorij je naprava, ki služi v svrhu sežiganja mrličev.)

* **«Ženski dom» na Bledu.** Ženski klub v Beogradu namerava zgraditi na Bledu «Ženski dom». Sličen dom obstoji že v Beogradu in enakega se zgradi tudi v Gružu pri Dubrovniku v južni Dalmaciji.

* **Povratek naših državljanov iz Rusije.** V kratkem se vrne iz Vladivostoka 160 naših državljanov, ki so dozdej zaostali v ruskem vojnem ujetništvu.

* **Ločitve zakona v naši državi.** Dne 25. t. m. začne svoje zasedanje duhovno sodišče v Beogradu, katerega čaka težka naloga. Rešiti mora nad 5000 prošenj za ločitve zakona.

* **Kovanje našega drobiža na Dunaju** se po sklenitvi finančnega odbora omeji le na kovanje drobiža po 25 par.

* **Zakon proti tihotapstvu.** Finančno ministrstvo izdeluje poseben zakon proti tihotapstvu. Kazni bodo izredno velike in ostre.

* **Nov gozdarski zakon** za celo državo pripravlja posebna komisija v ministrstvu za šume in rude.

* Šolske listine le v državnem jeziku. Višji šolski svet je odredil, da se morajo vse šolske listine, kakor duplikati izpričeval, šolskih naznanil, odpustnic itd. izdajati le v državnem jeziku.

* Novi zakon o volitvah v občinska zastopstva v Sloveniji prinašajo «Službene Novine» 18. t. m. Novi zakon določa med drugim glede ugotovitve izida volitev v § 34. to-le: «V občinah z 10.000 ali več prebivalci, pripade predvsem polovica za enega zmanjšane števila odbornikov in namestnikov oni kandidatni listi, ki je pri volitvah dobila relativno največ glasov. Ostanek števila odbornikov in namestnikov se razdeli med vse kandidatne liste z uporabo načel in predpisov §§ 35, 36 in 37.»

* Umrl je v Caribrodu ob bolgarsko-srbski meji g. Pavel Grabnar, doma iz Št. Ožbolta pri Trojanah. Pokojnik je bil leta 1908. v stari Avstriji obsojen kot «veleizdajalec» in je bil vedno vnet Jugoslovan. Z njim je legel v grob eden prvih borilcev za svobodo naše Jugoslavije. Slava njegovemu spominu!

* Umrl je v Ljubljani g. Janko Kovačič, član tehničnega odbora Jugoslovanskega sokolskega saveza, na bolezn, ki si jo je nakopal v vojni. Blag mu spomin!

* Umrl je v visoki starosti 94 let v Zakojci pri Hudajužini na Goriškem Jakob Bevk, ded urednika «Goriške straže», Franceta Bevka.

* Blagoslovljenje nove cerkve sv. Jožefa v Ljubljani. Na praznik sv. Jožefa je ljubljanski knezoškof slovesno blagoslovil novo cerkev sv. Jožefa v Ljubljani.

* Vesti iz Goriške. Pod Kostanjevico se je bil že pred letom dni nastanil neki zakonski par iz videmske okolice. Žena, komaj 30letna, je imela nekaj premoženja, mož pa mnogo — prostega časa in večno žejo. Ker si mož ni maral poiskati dela, morala je gasiti ženo iz svojega lastnega žepa, ker sicer je mož rabil kol. To je trajalo tako dolgo, da je ženi žep odrekal. Takrat je pa mož potegnil samokres in ustrelil ženo v srce, da je na mestu izdihnila. — Pred par dnevi se je izvršil ravnotam roparski napad. Delavec Anton Valentin se je vračal proti domu, ko ga srečata na cesti dva neznanca. Eden stopi k njemu in ga prosi ognja. Valentin seže v žep in ponudi vžigalice. Možakar pa zgrabi Valentina za roke, drugi lopov pa mu preišče žepa in pobere, kar se mu je zdelo kaj vredno. Napačenec je prijavil takoj napad orožnikom. Oba roparja so vlovili še tisto noč. — V Prvačini je posestnik Josip Vodopivec baje iz ljubosumnosti z britvijo napadel svojo ženo in ji prizadejal več ran, da je padla kakor mrtva na tla. Ko se je mož zavedel svojega dejanja, je obrnil britev proti sebi in si prerezal vrat. Prepeljali so oba v goriško bolnico. Žena baje ni v nevarnosti, pač pa je malo upanja, da rešijo moža.

* Še nove gostilne se obetajo v Trbovljah. Iz Trbovelj nam pišejo: Kakor se sliši, misli okrajno glavarstvo izdati še nove gostilniške koncesije, daši je gostilna že na vsakih pet korakov. Ali še ni dosti bede? Ali je protialkoholna propaganda samo hinarstvo? Ali res oblastva v tem oziru niso zmožna odločnega in nepreklicnega: «Ne!»? Ali morajo res nekateri ljudje grabiti dohodke od dveh ali treh obrti? Prosimo odgovora, ker dejanske potrebe za gostilno v Trbovljah nikjer ni, nasprotno bi bilo treba najmanj dve tretjini dosedanjih zapreti in bilo bi marsikaj bolje — tudi za gostilne!

* Čebelarški shod v Murski Soboti se vrši v nedeljo dne 26. t. m. v prostorih državne šole.

* Dragocen šah. Neki krojač v Splitu ima zelo dragocen šah, katerega figure so izdelane iz slonovine, in sicer na jako umetniški način. Šah je baje prenešen v Dalmacijo iz Kitajske za časa bokserske vstaje v Peking.

* Velike jate divjih rac in gosi so letele v pondeljek zvečer nad Ljubljano. Zlasti gosi je moralo biti mnogo, ker se je njihovo gaganje dolgo časa slišalo nad Ljubljano.

* Krvava uš na sadnem drevju se je razpasla v celjski okolici. Pred celjsko dekliško meščansko šolo so odstranili vse drevje, ki je bilo okuženo po tej uši. Ta uš, ki je zelo nalezljiva, se da edino uspešno uničiti le z odstranitvijo bolnih dreves.

* Iz deželne blaznice na Studencu je pobegnil 25letni blaznež Karel Campa.

* Alkohol in zločini. V glavnem mestu naše države, v Beogradu, se je leta 1920. iztočilo 10,903.739 l alkoholnih pijač, raznih zločinov in telesnih poškodb se je pa izvršilo 2091. Leta 1921. pa se je iztočilo 12,377.955 l alkoholnih pijač, zločinov pa je bilo 4241.

* Volkovi, medvedi in druge zveri napadajo v Bosni dnevno ljudi in živali. V okraju Bugojno so volkovi in medvedi zaklali in raztrgali do sedaj 174 konj, 507 goved, 2664 ovac, 547 koz in 43 svinj. Škoda znaša preko štiri milijone kron! Kakor se vidi, se je zverjad silno razpasla.

* Zastrupljena ruska grofica. Pred par tedni je umrla v Kragujevcu v Srbiji ruska begunka grofica Muravjeva. Njena smrt ni sprva vzbudila nikake pozornosti. Zaradi tega so jo pokopali brez vse nadaljnje preiskave. Komaj sedaj pa se je izvedelo, da njena smrt baje ni bila naravna, ampak da je bila grofica zastrupljena. Sodiše je odredilo obdukcijo grofičnega trupla, ki bo dognala, koliko je na stvari resnice.

* Štirje vlomi v eni noči. V Vrhovcu so ponoči dne 13. t. m. neznani lopovi izvedli štiri vlome. Nakradli so si perila, pušk, kokoši, rac, gosi in vzeli s seboj tudi sod vina, da jih ne bo žejalo.

* Tiik pred prestano kaznijo se smirno ponesrečil. V kaznilnici, kjer se radi pomanjkanja vojaških kaznilnic nahajajo tudi vojaški kaznjenci, se je nahajal na leto dni zapora radj dezerterstva obsojenj pešec Franjo Primorac. Primorac je svojo kaznen že skoro odsedel in bi bil moral v nekaj dneh na svobodo. Pri delu na nekem zidu v kaznilnici pa je Primorac pred par dnevi padel na kamenito dvorišče ter si razbil lobanjo. Prepeljali so ga v bolnico, kjer pa je še isti dan umrl.

Iz raznih krajev

* V Šmarjah pri Ljubljani je bilo ukradeno v gostilni A. Škerjanca več posteljnih predmetov in perila.

* V Radomljah je bilo dne 12. t. m. vlomljeno v župnišče. Neznani tat je odnesel raznega blaga v skupni vrednosti 10.000 kron.

* V Škofji Loki se razširi deška osnovna šola v šestrazrednico.

* V Žalno sta premeščena iz službenih ozirov učitelj Milan Tomšič in učiteljica Ana Tomšičeva v Ribnici.

* V Breznici na Gorenjskem se je te dni ustanovila podružnica našega narodno-obrambena društva Jugoslovanske Maticice. Vpisalo se je v podružnico takoj 26 članov ter nabralo poleg članarine še 708 kron prostovoljnih darov. Tekom par dni se je število članov skoro že podvojilo. Le tako vrlo naprej!

V Črnomlju je umrla Josipina Lackner, vdova hotelirja in veleposestnika. N. v m. p.!

* V Gadovi peči in bližnjih gorcah je še neprodanega skoro polovico vina zadnjega pridelka. Vino je prav dobre kakovosti.

* V Kamniku je bila oškodovana tamošnja Hranilnica in posojilnica s ponarejeno menico za 9500 kron.

* V Cerknici je umrl vrl narodnjak Ivan Vivoda, star 30 let. N. v m. p.!

* Na Vrhnikih se je pri delu na cirkularni žagi vžagal v levo roko Oskar Majer, mizarski pomočnik v tovarni konzerv.

* V Podkrajju pri Tomišlju je v prepiru zabol mešetar Krašovec 73letnega Josipa Ambroža z nožem v vrat. Ambroža so oddali v bolnico, mešetarja pa v arest.

* V Blokovi vasi pri Dol. Logatecu je doma mladi tihotapec Franc Rekar, ki je prenašal tobak čez mejo. Tudi v nedeljo se je dobro založil s tobakom ter se podal s sedmimi tovariši na pot. Imeli pa so smolo in jih je straža ustavila. Ker se na klic: Stoj! niso ustavili, je straža izprožila in Rekar se je zgrudil zadet v desno nogo. Prepeljali so ga v bolnico.

* V Topolu pri Medvodah je peljal posestnik Janez Dobnikar iz gozda hlode v dolino. Na potu pa ga je neki hlod s tako silo pritisnil ob zraven stoječe drevo, da mu je zmečkal desno nogo.

* V Klečah pri Ljubljani je bilo vlomljeno v stanovanje posestnika Tekavca in oduešeno perila, obleke in raznih dragocenosti v vrednosti 20.000 kron.

* V Dobrovi pri Črnučah se je spotaknila dekla Marija Kržišnik pri pranju tako nesrečno ob kamen, da si je pri padcu zlomila desno nogo.

* V Št. Vidu pri Lukovici je umrl župnik-zlatomašnik Damjan Pavlič v starosti 81 let. N. v m. p.!

* V Godoviču je umrla Antonija Tavčar, nadpoštarjeva soproga. N. v m. p.!

* V Blatu pri Grosupljem je padel posestnik Franc Šparovec pri delu tako nesrečno, da si je spahnil levo roko v rami.

* V Sodražici je umrl v starosti 78 let vrl naprednjak in narodnjak Andrej Oberštar. Blag mu spomin!

* V Trbovljah je odletel rudarju Alojziju Šuštarju pri delu košček premoga v desno oko in mu ga poškodoval.

* V Hrastniku je v sredo dne 15. t. m. izbruhnil nenadoma požar v tamkajšnji steklarni. Na lice mesta je prišlo gasit več požarnih bramb, ki se jim je posrečilo požar omejiti. Škoda je velika. Vendar pa bo delavstvo lahko delalo naprej.

* V Velenju je umrl tamkajšnji okrožni zdravnik dr. Anton Žižek, star 75 let. Pokojnik je bil občesplošovan zdravnik in vedno vrl ter odličan narodnjak. N. v m. p.!

* V Libovjah pri Celju je umrl znani posestnik Janez Rom, odbornik v Petrovčah. Zapušča vdovo in sedem nepreskrbljenih otrok. N. v m. p.!

* V Drešnji vasi pri Petrovčah se je smrtno ponesrečil posestnik Anton Musi, brat vitanjskega župnika. Padel je pred voz, ki je peljal čez njega. N. v m. p.!

* V Adrijancih je bilo vlomljeno v zaklenjeno podzemeljsko klet Terezije Kovač in je bilo odnešeno nekaj mošta in vina. Škoda znaša 1800 K.

* V Brežicah je umrla Marija Filipič, rojena Šlander. Blag ji spomin!

* V Slivnici je umrl Juri Leskošek, oče celjskega trgovca Fr. Leskoška v starosti 82 let. Blag mu spomin!

* Pri Sv. Pankracu je uničil požar veleposestniku Kosetniku skoro vsa

poslopja. Rešili so le živino in svinjak. Škoda znaša nad en milijon K.

* Pri Sv. Ani v Slov. goricaah je imenovana za učiteljico Jožica Petelin.

* V Rušah pri Mariboru je skušal nekdo v pondeljek ponoči vlomiti v Lamprehtovo trgovino. Lopova pa je pregnal trgovec sam.

Po svetu

s Ljenin obolet. Ljenin je že koncem februarja zelo trpel na slabem spanju. Kakor sedaj poročajo, je zdravstveno stanje Ljenina precej resno, vsled česar so pozvali znamenitega nemškega zdravnika dr. Klempererja v Moskvo, da bo zdravil Ljenina.

s Borba proti verižnikom s tujim denarjem na Dunaju. Te dni je dunajska policija aretirala 250 verižnikov s tujimi valutami in jim zaplenila za 30 milijonov tujega denarja.

s Vodja indijskih upornikov obsojen. Indija dela Angliji vedno hude preglavice. Vodja zadnjih protiangliških upornikov dr. Ghandi je bil sedaj obsojen na šest let ječe.

Sokolstvo

Sokol v Murski Soboti deluje vzorno že nad leto dni. Dne 23. aprila priredi javno tombolo v prid sokolskega naraščaja.

Zdravstvo

z Nevarnost muhe za človeštvo. Muha je zelo nevarna človeštvu. Statistično je dokazano, da so muhe samo v Indiji povzročile v zadnjih petih letih nad sedem milijonov smrtnih slučajev. V Angliji umre letno nad 1000 dojenčkov vsled mušjega pika. Muhe so najhujše razširjevalke kolere, tifusa in drugih nalezljivih bolezni, ki v svojem razmahu uničujejo milijone človeštva.

z Mraz in zdravje. Vroče poletje utrdi človeka za zimski mraz. «Poleti te mora prepeči, pozimi te mora prezebsti, potem boš zdrav», pravi naš kmet. On, ki se je paril poleti na travniku in na polju, se ne zavija pozimi tako, kot meščan. Vojne izkušnje dokazujejo tudi, da vzdrže vojaki iz toplejših dežel laže mraz, kakor oni iz mrzlih. Tako smo slišali prvo zimo v splošno začudenje, da so vzdržavali avstrijski vojaki mraz bolj kakor Rusi. Ob svojem pohodu na Rusko se je prepričal Napoleon, da so vzdržali Sicilijanci od cele francoske armade najlaže rusko zimo. Italijani so zatrjevali, da so vzdržale čete, ki so bile iz južnih dežel, strogo planinsko zimo laže kakor čete iz severnih dežel. Lahki vzdrže tudi pri gradnji železnic na visokem mrzlem gorovju, kjer ne morejo več drugi. Po nekaterih krajih v Italiji je zima prav občutna, vendar nimajo navade, da bi kurili po sobah. Naš Dalmatince, ki ga opeče južno sonce, se ne plaši ledene burje. Poleti se moramo pripravljati za zimo. Čim več si na prostem in čim bolj se opečeš na solncu, tem trdnjši si za zimo in tem laže boš prenesel mraz.

z Škodljiv upliv kave. Belgijski vseučilišni profesor dr. Storm, ki je dolga leta proučeval delovanje kave in kofeina (strup, ki se dobiva iz kave) na človeško telo, je prišel do zaključkov, da kava ravno tako škoduje človeku kakor kofein. Kava povzroča razdraženost živcev, slabo spanje, trenutno onesvečenje in deluje zelo slabo na srce. Vživanje kave se mora zabraniti vsem nervoznim ljudem in onim osebam, ki slabo spijo, imajo slabo srce, katerim se tresajo roke in ki imajo slab želodec. Ti smejo piti le kavo brez kofeina.

Razno

× **Zgodovina kave.** Nedavno je minulo 25 let, odkar se je v Evropi prvič pričela kuhati kava. Pač so v Londonu že leta 1624. poznali kavo, a samo kot zdravilo. Kot pijača je bila uvedena kava v Evropi šele pred 250 leti in se je ljudem tako priljubila, da ne morejo biti več brez nje. Koncem 17. stoletja je bilo v Parizu že okoli sto kavaren. V bivši Avstriji je bila otvorjena prva kavarna leta 1634., po drugem obleganju Dunaja s strani Turkov. Kmalu potem, ko je postala kava že zelo udomačena, so posamezne države nastopile proti njej. Nemčija je hotela preprečiti njen uvoz z velikimi davki in vlada je izdala proti pitju kave več knjižic. V mestu Hamburgstadtu je bil izdan proti kavi celo poseben zakon z dvanajstimi paragrafi, v katerih je bilo natančno navedeno, kdo sme in kdo ne sme piti kave. V prvi vrsti je niso smeli piti kmetje. Kdor se je pregrešil proti temu zakonu, je moral plačati veliko denarno globo, tihotapci s kavo pa so bili postavljeni na sramotni oder.

× **Spomenik črvu.** Američani imajo že vse mogoče spomenike, počastili so z njimi spomin raznih slavni in neslavnih mož, ter celo konje, pse in druge živali. Alabamski zemljiški posestniki pa so pred kratkim sklenili, da postavijo še en «amerikanski» spomenik. Lansko leto je namreč napravil črv, ki razjeda rastline, od katerih se dobiva bombaž, velikansko škodo. Pridelalo se je vsled tega malo bombaža in cene so seveda zelo poskočile. Farmerji, ki so imeli ogromne zaloge starega bombaža, so kar čez noč obogateli. Iz hvaležnosti so sklenili, da postavijo temu črvu, ki jim je prinesel toliko bogastvo, spomenik v obliki studenca. V kamen bo vklesan napis: Ta spomenik je postavljen v spomin bombaževemu črvu, ki je s svojimi «delom» dvignil cene bombaža. — Ta načrt pa obsojajo celo Američani sami.

× **Črni milijonarji.** V Newyorku se nahaja preko 300 črnih milijonarjev. To so večinoma črnici, ki so v zadnji dobi obogateli vsled raznih trgovskih kupcij. Kontrolirati te črnice je zelo težko, ker žive strogo ločeni od sveta ter ne zahajajo v javnost, ker jih tam gledajo belokožci preveč postrani. Črni milijonarji imajo svoje lastne klube, v katerih se družabno pečajo z glasbo, športom, literaturo, politikom itd. Svoje sinove pošiljajo na harwardsko vseučilišče, ki edino sprejema tudi črne slušatelje.

× **Sivolasa poročenca.** V Kingstonu na Angleškem se je te dni poročila vdova Sarah Coleth, ki je bila poprej že šestkrat poročena ter je torej njena sedma ženitev. Stara je sedaj 85 let, njen srečni ženin ima pa 66 let ter se zove Robert Goadwin. Goadwin se je seznanil s svojo sedanjo «mlado» ženo, ko je tri leta stanoval pri njej, deloma še poprej, predno je umrl njen šesti mož. Sarah je imela s svojimi možmi 16 otrok, od katerih jih šest živi. Njena najstarejša hči ima 65 let, torej komaj eno leto manj nego njen sedmi mož.

× **Vrag je prišel po dolarje.** V nekii gališki vasi v bližini Roswadova je prejela neka starka s pošte nakaznico za 100 dolarjev, katere ji je poslal njen sin iz Amerike. Starka se je odpravila na pošto ter prosila, naj ji izroče pošiljatev. Na pošti pa ji denarja niso hoteli izročiti, zahtevali so, naj se legitimira. Ker starka seveda ni imela pri sebi nobene legitimacije, ji denarja niso izročili. Odšla je domov, da si preskrbi potreb-

no legitimacijo ter se drugi dan zopet zgleda na pošti. Ko pa je prišla domov, se ji je prikazal vrag ter zahteval od nje 100 dolarjev. Starka mu je do smrti preplašena povedala, da dolarjev še ni dobila, na kar je vrag izjavil, da bo počakal, da jih dobi. Drugega dne je starka odšla na pošto ter s solzami povedala nekemu uradniku, da bo morala izročiti dolarje vragu, ki čaka nanje. Uradniku se je zadeva z «vragom» zdela čudna, vzel je samokres ter spremil starko do njenega doma, kjer se je skril v njeni koči ter čakal na «vraga», ki je zvečer res prišel. Uradnik je «vraga» prijel ter razkrinkal. Da se ni malo začudil, ko je v «vragu» spoznal svojega kolego, je pač razumljivo. Predrznega lopova so izročili sodišču.

× **Kakor v kinematografu.** V Angersu v Franciji so spuščali v zrak velik balon. Med tem, ko se je privezani balon počasi dvigal, so se potrgale vrvi in trije vojaki so odplavali držec se za vrvi z balonom. Dva od vojakov sta se v višini 30 metrov spustila na tla, pri čemer se je eden smrtno ponesrečil. Tretji vojak pa se je zapletel med vrvi in odplul z balonom v zračne višave. Eden izmed pilotov, ki so bili na letališču, se je dvignil v zrakoplovu ter pohitel za njim, da ga reši. Vendar pa se mu to ni posrečilo, ker je medtem, ko se mu je približal, balon že dosegel nad 2000 metrov višine in se izgubil v oblake. Vkljub temu pa je bilo ubogemu vojaku usojeno, da se je še živ povrnil na zemljo. Po šesturni vožnji je jel balon vsled vetra počasi padati. Možu se je posrečilo rešiti se vrvi, ki so ga vezale, in ko je balon držal tik nad vrhovi dreves nekega gozda, se je spustil ter se ujel med vejeve, odkoder je z malimi poškodbami došel zopet na trdna tla.

× **Slučajna sreča.** V neki vasi na Nižjeavstrijskem je zaklal neki kmet debelo svinjo. Pri raztelesenju je našel v želodcu svinje denarnico, v kateri je bilo 10.000 nemških mark.

× **Mati porodila četvorčke.** V Petzniku pri Postdamu v Nemčiji je povila žena tamkajšnega posestnika Holzhueterja četvorčke, in sicer: dva fantička in in dve punčki. Mati in otročički so zdravi.

× **Za leto 1926. ne prorokujejo nič dobrega.** Leta 1926. se bosta planeta Mars in Merkur najbolj približala. Neki prorok prorokuje, da bodo takrat na svetu velike izpremembe. Napovedane so vsemogoče kužne bolezni, lakota, poplave, katastrofe na morju in revolucija. Šest let pozneje pride do končnega spopada med mohamedanci, zavezniki boljše- vikov in angleškim plemenom. Ta konflikt se bo končal šele leta 1932. s splošnim mirom, vendar pa bo na svetu takrat že tako malo ljudi, da bo mir naravna posledica.

× **Kako se delajo iz zamorcev beli ljudje.** Pred kratkim je došel v Newyork brazilski zdravnik Pedrono. V Newyorku je zbudila veliko senzacijo njegova trditve, da je iznašel sredstvo, s pomočjo katerega da mu je mogoče napraviti iz črnega človeka belega. Kako vrši on svojo operacijo? Iz leve roke zamorceve vzame nekoliko kapljic krvi in jo dene v neko napravo, v kateri jo na poseben način preparira. To preparirano kri vbrizga potem v desno roko zamorca, ki postane polagoma bel kot evropejski človek. Na kak način se zamorceva kri preparira, pa zdravnik ni hotel povedati.

× **150 frankov za 12 črešenj.** Te dni so prodali na glavnem pariškem trgu 12 prvih črešenj za 150 frankov. Za nakup so tekmovali trije kupci: nekdo, ki jih je hotel podariti predsedniku republike, nekdo drugi,

ki bi jih rad podaril neki ruski plesalki, končno pa jih je dobil trgovec, ki jih je kupil samo zato, da jih razstavi v svojem izložbenem oknu.

× **Od generala — do čevljarja.** Včasih smo čitali: «Od čevljarja do generala,» sedaj po vojni pa se dogaja narobe. Pred izpraševalno komisijo dunajskega čevljarskega društva je napravil te dni mojsterski izpit ruski general Agabajev. Po prevratu se je že v Rusiji bavil s čevljarstvom. Ko so pa prišli boljše- viki na krmilo, je moral pobegniti in je prišel na Dunaj, kjer si je s tem rokodelstvom služil svoj kruh. Ker je izpit napravil z dobrim uspehom, ima pravico, da na Dunaju osnuje svojo čevljarsko delavnico.

× **Obesil se iz šale.** Na Dunaju sta našla zakonska Masurek svojega 16letnega sina obešenega. Poklicani zdravnik mu ni mogel več pomagati. Mladenič se je že šestokrat obesil iz šale, da prestraši svoja roditelja. Končno pa je tej surovi šali strahovito nasedel in jo plačal s svojim življenjem.

× **Mlad morilec.** Londonski časopisi prinašajo vest o strahovitem umoru. Neki 15letni deček je umoril dve deklici, eno staro devet in drugo enajst let. Ubijalec je oba umora hladnokrvno priznal in izjavil, da je zato začel tako zgodaj ubijati, ker ve, da po postavi pred svojim šestnajstim letom ne more biti obsojen na smrt. Rekel je, da je izvršil oba umora edino le iz veselja do ubijanja.

× **Čudna riba.** V Atlantskem oceanu so vjeli te dni zelo čudno ribo. Riba je dolga približno 2 metra, njeno truplo je razdeljeno v dva čisto drugačna dela; dočim je sprednji del navadno širok, je zadnji del neobičajno ozek, podoben bolj deski nego truplu. Riba je vjela neka ribiška ladja blizu marokanskega obrežja v globini 500 metrov. Doslej so ujeli pred to samo še eno ribo te vrste, in sicer v bližini japonskih obrežij. Ob marokanskem obrežju vjeta ribo bodo izstavili v pariškem prirodoslovnem muzeju.

× **Olikani Kitajci.** Po nekaterih pokrajinah Kitajske je vkoreninjena čudna navada, da v pogovorih ljudje sami sebe silno ponižujejo, dočim govore o drugih v najspoštlivejših izrazih. Razlika je včasih za naše pojme zelo smešna. Za primer, kako izgleda tak kitajski pogovor, navajamo sledeč resničen dialog, katerega je napisal neki Anglež: A: Kako se počuti moj presvitli, prevzvišeni in slavni prijatelj Čang? B: Moje ničvredno telo se počuti prav dobro. — A: Slišal sem, da si je vaša velikost, odkar se nisva videla, zgradila prekrasno sijajno božansko palačo. — B: Da, da, zgradil sem si res novo luknjo. — A: Kako se pa počuti vaša nebeškolepa in preljubeljiva soproga? — B: Ah, moji stari, brezobzi revi gre prav izborno. — A: Nedavno je baje porodila zopet novega častiljivega potomca vaše zvishene rodovine. — B: Res, rodila je majhno pokvečeno kreaturo. — Pač prav zabavno in zanimivo.

× **Ne oženi krotiteljice zveri!** Nekoga dne je v svojo največjo nesrečo zapustil neki španski plemič svojo krasno palačo v Kordovi in vstopil v ravnokar prispelo menažerijo. Tu ga je očarala s svojo lepoto mlada krotiteljica zveri, ki je silno pretepala nekaj divjih jaguarjev. Ta prizor je napravil na plemiča nepopisen vtis. Informiral se je o lepi krotiteljici in zvedel, da je od poštene rodbine iz Madrida. Stariši so doslej zaman skušali odvrniti svojo hčerko od njenega nevarnega poklica. Zvedel je tudi, da je njena preteklost neomadeževana. In zaljubljeni plemič ji je ponudil svoje imetje, svojo palačo in svoje ime. Seveda je krotiteljica ponudbo takoj sprejela. Osem dni po poroki so se razšli svatje in ona je ostala sama s svojim možem v palači v Kordovi. Od tega dne ni nihče več videl njenega moža. To je trajalo nekako 4 mesece, kar se je lepega dne znašel

pred sodiščem v Kordovi španski plemič, ves višnjev od prejetih udarcev. Njegova žena se namreč tudi potem, ko je postala grofica, ni mogla odpo- vedati poklicu krotiteljice. Ker pa se ni mogla vrniti v menažerijo, je določila svojemu možu vlogo jaguarja ter ga je za kratek čas vsak večer pretepala. Ali jaguarju je to začelo prese- dati in spremenil se je v zajca, pobegnil iz lastne palače naravnost pred so- dišče, kjer je vložil tožbo proti ne- usmiljeni krotiteljici.

× **Preko Niagare na vrvi.** Slavna angleško - ameriška umetnica na vrvi Eleonora Pershing, ki je z velikanskim uspehom nastopila v raznih mestih Anglije in Amerike, se je zavezala s pogodbo, da bo letos v juniju šla po vrvi preko slapov Niagare, znanega ogromnega veletoka, ki je požrl že to- liko človeških življenj.

× **Nova sladkorna rastlina.** V ne- kem angleškem botaničnem zavodu se negujejo tri rastline, imenovane seban- diana. Rastlino je našel italijanski bo- tanik dr. Pertoni v Ameriki pred 20 leti. Tamošnji Indijanci si slade z njo čaj in kavo. Listi te rastline imajo 200- krat več sladne sile kot sladkor. Listi se morajo polagoma posušiti in potem zdrobiti v prah.

× **Mesto se pogreza v zemljo.** Mesto Loranton v Pensylvaniji je obsojeno na strašen pogin. Mesto šteje 137.000 prebivalcev ter je središče bogatega premogovnega ozemlja, ki daje naj- boljši antracit. Pred mestom so se po- javile v zadnjem času vulkanične sile, ki pretresajo zemsko površino, tako da se mesto vedno bolj pogreza v zemljo. Doslej se je vsled udiranja porušilo že več hiš ter pri tem pokopalo mnogo prebivalcev pod svojimi ruševi- nami. Sedaj grozi nekemu delu mesta, ki šteje okrog 200 hiš, strašna kata- strofa porušenja. Prebivalci tega dela so zbežali, tako da je sedaj ta odde- lek popolnoma zapuščen. Pod mestom se čuje zamolko grmenje in od časa do časa nastopajo močni potresni sunki.

× **Strašen umor.** Na kolodvoru v Lipskem v Nemčiji so te dni pri pre- gledovanju pošiljk našli v neki veliki košari, naslovljeni v Halle, mrtvo truplo. Truplo je bilo na tesno stla- čeno v košaro in s podvito glavo vsaj izgledalo je tako; ko pa so truplo iz- vlekli iz košare, so videli, da je brez glave. Po nekem lističu, katerega so našli pri umorjenem, bi se dalo skle- pati, da je bil trgovec s krznom. Da ni šlo pri umoru za rop, dokazuje to, da je imel mrtvec pri sebi še vso zlat- nino, uro, prstane, naočnike, denarni- co s preko 100 markami ter ključ tre- sorja neke banke. Doslej se je do- gnalo, da sta košaro prinesla na kolo- dvor ter oddala dva postreška, kate- rima jo je bila izročila neka ženska, o kateri še ni nobenega sledu.

× **Mrtvo truplo brez glave.** V ne- kem potoku na Francoskem so našli pred par dnevi nago mrtvo žensko truplo brez glave. Š telesa so bile od- stranjene vse stvari, po katerih bi se kakorkoli moglo ugotoviti kako po- drobnost, ki bi morda pomagala do- gnati, kdo je umorjena ženska. Orož- ništvo je takoj uvedlo najstrožjo pre- iskavo. V okolici ni izginila v zadnjem času nobena ženska, pa tudi sicer ne ve nihče ničesar o zločinu. Okoličani sicer pripovedujejo, da so malo dni prej videli ponoči drveti po poljskih potih neki avtomobil, ki je bil brez luči, toda kakšen je bil, kdo je sedel v njem in kam je vozil, ne ve nihče, kakor tudi ne, če je ta avtomobil morda res pripeljal tja ono najdeno žensko truplo. Edino, kar je dognala preiska- va izvedencev na najdenem truplu, je to, da je bila umorjena najbrže plesal- ka, kar bi se dalo sklepati iz močno razvitih mišic na njenih prstih.

× **Lov na race s topovi.** Pri nas ni v navadi, streljati s topovi na divje race, toda v nekaterih krajih Kitajske se nahaja toliko divjih rac, da se ne spleča streljati jih s puškami. Poleg tega na Kitajskem tudi primanjkuje dobrih lovcev, zato je prišlo v navado ubijati jih s topovi. Lovci zvabijo race na neko gotovo mesto, in ko se jih na- bere večje število skupaj, sprožijo top. Lov je seveda vedno obilen.

Za smeh in kratek čas Ljubezen na prvi pogled.

V neki družbi je sedel mlad mož, ki se je svojčas zaljubil v svojo ženo, kakor se pravi, «na prvi pogled». Vzela sta se, a kmalu je bil razočaran.

Govor v omenjeni družbi je nanesel tudi na ljubezen. Nek drugi gospod je mladooženjenega vprašal: «Verujete vi na ljubezen na prvi pogled?»

«Seveda» mu je ta odvrnil po kratkem prevdanku, «koliko možev bi se nikdar ne oženilo, ko bi svojo zaročenko dvakrat pogledali!»

Italijan in snaga.

Nekemu Italijanu je izginil telovnik. Vse je premetal, vse prebrskal, telovnika ni bilo nikjer. Prepričan je bil, da mu ga je kdo ukradel.

Pretekli so potem meseci, pretekli sta dve leti. Kar priteče nekega dne naš Italijanček ves vesel in srečen k svoji ženi: «Pomisli, Marija, telovnik sem našel.»

«Kakšen telovnik?» vpraša žena. «No, ali ne veš, da sem se pred dvema leti preoblekel, pa mi je telovnik kar izginil? Danes sem se spet preoblekel, pa sem dobil telovnik pod srajco.»

Salamonska razsodba.

Kramar Ožbovt Šveгла je izgubil ženo. Silno je tarnal, da ne dobi nikoli več enake, čez tri tedne se je pa zopet zaljubil. Ker je bila zopet njegova ljubica Uršika mehkega srca, sta se z Ožbovtom kmalu razumela na to in ono, kar je za smeh in kratek čas.

Vse mu je dovolila, samo poljubiti se mu ni pustila, ker je imel pristrižene mustače in se ni dalo dognati, ali se možakar smeje ali se kisló drži ali je jezen. On je pa na poljub veliko dal, zato je svoji izvoljenki obljubil petdeset srebrnih tolarjev, če se da trikrat poljubiti. Petdeset srebrnih tolarjev je bilo že pred vojno pošten denar, in Uršika je rekla, da je zadovoljna s pogodbo.

Šveгла jo je dvakrat cmoknil na usta, da je kar odmevalo, potem ga je pa minulo to veselje. Ali se mu je zdelo škoda za denar ali kaj je že bilo; kljub svoji vroči ljubezni ji ni hotel dati tretjega poljuba. Uršika ga je zahtevala, a on je pa ostal pri svoji trmi in zatrjeval, da je ni dolžan v tretje poljubiti. Uršika je bila jezna, bila prepričana, da je kramar slepar in ga je šla tožiti.

Prišla sta pred sodnika. Ko pride ta Uršika in Ožbovt na vrsto, pove Uršika vse do konca in kraja in meni, da ji mora kramar plačati vsaj dva poljuba, če ji tretjega neče dati. Kramar je pa stal na stališču, da dokler je ne poljubi še v tretje, ji ni dolžan plačati ničesar.

«Ali se daste poljubiti še v tretje?» je vprašal sodnik Uršiko. «Seveda, samo vzame si naj poljub!» je odvrnila. Ožbovt pa ni hotel.

Tedaj je vstal sodnik, objel Uršiko okrog pasu in jo poljubil na usta, da je cmoknilo, kot bi velika žaba v lužo skočila. Uršika se je sprva pre-

strašila, potem se je pa zasmejala, ker ji je bilo všeč, da jo je bil tako visok gospod poljubil. Sodnik je pa resno položil sodno čepico na glavo in razglasil razsodbo:

«Ker se je Uršika dala trikrat poljubiti, dvakrat od kramarja Ožbovta Švegle in enkrat od sodišča, se obsodi kramar Ožbovt Švegei, da plača Uršiki petdeset srebrnih tolarjev, ker nista določila, da jo mora ravno kramar Ožbovt Šveгла poljubiti trikrat.»

Tako se je glasila salomonska sodba. Ni se pa to zgodilo pred kakim našim sodiščem, ampak pred ameriškanskim.

Pregovori o ženi in možu.

Mož je glava družine, žena pa njen vrat. Zato pa se glava obrača kakor hoče vrat.

Žena brez lične obleke je kakor ptica brez perja: smešna, zmrzla neumna.

Bedasto je, zahtevati, naj se ženska ne lepiti. Ženska brez lepote — svoje ali vsaj za možev denar drago nakupljene — sploh ni ženska. Lepota je ženski poklic, namen, pamet in moč.

Prvi nakit ženske je bilo figovo pero. Blagor Adamu! Iz figovega peresa so se razvile nošnje in mode, ki požirajo današnjim zakonskim možem tisočake, stotisočake in milijone, večkrat celo značaj in čast.

Vrta ženska pove s svojim molkom več kakor slaba z brezkončnim regljanjem.

Čebeli se izpremeni vse v med, kači pa vse v strup. Kakor pri čisti in blagi ter pri hudobni in sebični ženski.

Ženska ušesa in jezik.

A: «Zakaj ima ženska ponavadi pokrita ušesa?»

B: «Zato, ker pri ženski ušesa ne igrajo nobene vloge, pač pa samo jezik.»

Tat in njegov zagovornik.

Neki odvetnik bi moral zagovarjati tatu, ki je ukradel večjo vsoto denarja, in mu reče: «Jaz sem vaš zagovornik in napram meni morate biti popolnoma odkriti in mi vse po pravici povedati.»

Obtoženec: «Povedal vam bom vse, samo tega vam ne povem, kam sem denar zakopal.»

Ne vozite se po cestni železnici!

Neki zdravstveni komisar svetuje, naj se nikar ne vozimo po cestni železnici radi zdravstvenih ozirov, ter pravi, naj bi si nabavili avtomobile. Tonček Kšajtglavca je takoj pisal gospodu komisarju, da mu nemudoma naznani, kje avtomobile za darilo dajejo.

Prostak in general.

Pri vojaških vajah stoji pred nekim šotorom za stražo Miha Stoj. Narednik mu naroči, kadar bo zagledal, da pride general, naj pokliče njega. Nato gre v šotor. Čez četr ure pride ven in vpraša Miho, če še ni videl generala.

«Ne», odgovori Miha. Narednik nekaj zagodrnja in se vrne v šotor. Čez deset minut pride

zopet vprašati, če še ni generala in ko dobi isti odgovor kot prej, korenito zakolne in spet izgine nazaj.

Končno pride general. Vojak mu salutira in pravi: «Kje ste bili toliko časa, gospod narednik so že zelo jezni, ker vas od nikoder ni!»

Ženski kotichek

Slajast krompir. Krompir omrzne nekoliko že pri 2 do 3 stopinjah pod ničlo in postane vsled tega slajast. Tak krompir pa ostane ravno toliko časa dober, kakor popolnoma zdrav krompir. Ako se razgrne tak krompir za par dni v kraju, ki ima do 20 stopinj Celzija toplote, izgine slajast okus popolnoma. — Zmrznjen krompir se ne sme odtajati hitro; treba ga je namočiti v mrzli vodi, pristaviti, da se segreje počasi in ko se je segrel, mora vreti nagloma, potem postane zopet močnat in je dober. Sploh je dobro, če se namaka krompir nekaj časa, preden gre v lonec. Voda vzame krompirju, kar ima nezdravega v sebi, skuha se tudi hitreje. Krompir, ki se skuha v olupih, je dosti bolj okusen, kakor če se olupji. Zdaj, ko poganjajo klice, je treba izrezati globoko vsako oko, ker je snov, ki se nabira okoli klice, strupena. Krompir, ki pride umazan kdo ve od kod, je treba vselej namakati in oprati, predno se olupji. Ovenel krompir se osveži in napne zopet, če leži kako uro v vodi.

Kuhinjska sol se da v gospodinjstvu mnogostransko uporabiti. Ako damo pri kuhanju škroba (šterke) nekoliko soli, imamo s tem pri pranju zavarovano, da ne zamrzne. V modrilo vržemo pest soli, da perilo ne postane žolto. Rumenu blagu obvarujemo barvo, ako ga preje nego ga v mrzli vodi peremo, v slani vodi namočimo in potem izplaknemo. Sive madeže, ki jih je kaka rastlina zapustila na srebrnih predmetih, osnažimo s tem, da drgnemo predmet z mokro soljo. Umazane slamnate pletenine se okračajo s pogreto soljo in se jih nato oplakne v čisti vodi. Pri umivalnih posodah se čisto naredi maščoben rob, ki se ne da lahko odstraniti, ako ne uporabimo k temu soli. Apnenaste črte v steklenicah in drugih steklenih posodah odstranimo z mešanico soli in močnega jesiha, kar velja tudi za kopalne banje. Sol se pa tudi dobro obnese kot trajno obvarovalno sredstvo. Da se na gnjati in klobasah ne naseli plesnoba, namažemo iste s

Antiseptično, čistilno, osvežujoče, oživljajoče in krepilno deluje lekarnarja Fellerja prijetno dišeči in že skozi 25 let jako priljubljeni «Elsafluid», ki je mnogo močnejši in boljši kakor francosko žganje, ki se uporablja za drgnenje rok, nog, hrbta in celotnega telesa in ki služi kot lepotilo (kosmetikum) za nego kože, las in ust. 3 dvojne steklenice ali 1 specialna steklenica z zamaotom in poštnino vred 48 kron. Razpošilja ga: Evgen V. Feller, Stubica donja, Elsatrg 360 (Hrvatsko).

Kaj je Elsafluid — to se zna!

Lekarnar Feller — Stubica!

slano raztopnino. Surovo maslo obvarujemo, ako ga polijemo z vodo, v katero smo dali k 100 delom 15 delov soli. Jajca se obvarujejo, ako se jih zavije v tanek papir in tako vloži v sol, da se eno drugega dotika. Sveže meso se tudi precej dolgo ohrani, ako ga denemo v lonec iz kamenine; pokrijemo s čistim prtom, čez katerega nasejemo precej debelo plast soli, čez sol pogrnemo papir in na istega nasujemo prah od lesenega oglja. V zmrznjene vodnjake vlivajo vrelo slano vodo, da se hitreje otajajo. Led na oknih se odstrani, ako se jih naliči s toplo slano vodo in se jih takoj s suho krpe obriše, voda pa ne sme biti prevročna, da steklo ne počí. Razsvetljava petrolejke postane živahnejša, ako dodamo v petrolej par zrn soli. Kadar izpulimo zob, ublažimo krvavenje, ako izpiramo usta z močno solno raztopnino. Proti bolečinam, ki so nastale vsled žuželkega pika, si pomagamo, ako dotično mesto potrosimo z vlažno soljo.

Volnene stvari se ne smejo prati v lugu, ker jih isti razjeda in pokvari. Vlij v škač vode četr litra salmijakovca in v tej vodi operi. Ali pa v mlačni vodi, v kateri je raztopljeno nekaj mila, nikakor pa se ne sme volnenih predmetov z milom drgniti ali pa namakati v vroči vodi.

LEPOTA

kože, obraza, vrata, rok, kakor tudi lepa rast las se more doseči samo s razumno nego lepote. Tisočera priznanja so dospela iz vseh dežel sveta za lekarnarja Fellerja:

„Elsa“ **lilijino mlečno milo**, najbolje blago, najfinije „milo lepote“; 4 kosi z zamaotom in poštnino 98 K.

„Elsa“ **obrazna pomada** odstrani vsako nečistost kože, solne pege, zajedavce, nabore itd. ter naredi kožo mehko, rožnatobelo in čisto; 2 porcelanasta lončka z zamaotom in poštnino 52 K.

„Elsa“ **Tanochina pomada** za rast las krepí kožo glave, preprečuje izpadanje, lomljenje in cepanje las, sprečuje prhut, prerano ovislost itd.; 2 porcelanasta lončka z zamaotom in poštnino 52 K.

Prodajalci dobe, če naroče najmanj 12 kosov enega predmeta, popust v naravi.

Razno: Lilijino mleko 15 K; brkomaz 8 K; najfinije Hega-puder drja. Klingerja v velikih originalnih skatlah 30 K; najfinije Hega-zobni prašek v patent skatlah 30 K; puder za gospe v vrečkah 5 K; zobni prašek v skatlah 7 K, v vrečkah 5 K; Sachet-šljava za perilo 8 K; Schampoon za lase 5 K; rumenilo, 12 listkov 24 K; najfiniješ parfüm po 40 in 50 K; močna voda za lase 58 K. Za te razne predmete se zamot in poštnina posebe računata.

EVGEN V. FELLER, lekarnar,
STUBICA donja, Elsatrg št. 360
40—1 (Hrvaško). 48/144/IIa.

Varčna gospodinja
rabi edinele

GAZELA MILO

ki je najboljšo
in najcenejšo!

Delniška glavnicai
K 30.000.000

Jadranska banka :: Podružnica Ljubljana

Rezerve: okrog
K 10.000.000

Beograd, Celje, Dubrovnik, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metkovič, Opatija, Sarajevo, Split, Sibenik, Zadar, Zagreb, Trst, Wien.

Sprejema: Vloge na knjižice. — Vloge na tekoči in širo-račun proti najugodnejšemu obrestovanju. — Rental davek plača banka iz svojega

Kupuje in prodaja: Devise, valute, vrednostne papirje itd.

Eskontira: Menice, devise, vrednostne papirje itd. **Izdaja:** Čeke, nakaznice in akreditive na vsa tu- in inozemska mesta.

Daje predujme: na vrednostne papirje in na blago, ležeče v javnih skladiščih. Daje trgovske kredite pod najugodnejšimi pogoji.

Prevzema: Borzna naročila in jih izvršuje najkulantneje.

Brzjavni naslov: Jadranska.

Telefon št. 257.